လိုင်ႈမိူင်းမၢခင်ႈ

တွခင်ႈလိခင်ဆိုက်ႉတွခင်းမ်ႈ(2)မိူင်း‘ဝ’

ရှင်ႈဂၢၼ်တီႈကုပ်ႇဂုမ်ဂၢၼ်မိူင်း–မိူင်း‘ဝ’

ပၵ်းပိူင် ခဢေႈဂၢင်ဂူႈလွင်ႈလွင်ႈ(လူဝ်ႈခၢဝ်း)

ရှင်ႈဂၢၼ်တီႈကုပ်ႇဂုမ်ဂၢၼ်မိူင်း–မိူင်း‘ဝ’
ထၢႇခဒလုမ်း ဢေႈမတီႇခၣ်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်.
ပီး 2012 လိူၼ်လုၼ်ႇ(15)ဝၼ်း။

တီႈပွင်, ၶျေႈယိူင်းမၢႆ (တိင်,ဂေ,တ)
ႁွင်ႈဂၢၼ်လူင် တီႈၵုပ်ႉၵုမ်ဂၢၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ'ၶဝ်ႉ–

1။ လၢဝ်လိၼ် – မၢႆထိုင် ပႃႇတီႈၶွတ်ႇၶွတ်ႇလိူတ်ႈၽွမ်ႉၵူမ်ႈ မိူင်း'ဝ'။

2။ ႁွင်းလွံမူး/ဝၢၶၼ်ႈ/ဝိင်း/တၢင်း – မၢႆထိုင် လွင်ႈၵျေႇသၢင်ႈ ဝိင်း/ဝၢၶၼ်ႈ။

3။ ၶွပ်ႇဂူင်း ၽိူဝ်မႆႉၶၼၶၼ်ႉ – မၢႆထိုင် လွင်ႈငမ်းယဵၶၼ်။

4။ (ၼၽေးလူဝ်း)–မၢႆထိုင် ႁွင်ႈဂၢၶၼ်တီႈၵုပ်ႉၵုမ်ဂၢၶၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ'။

5။ ၵၢင်ႈမၢၵ်ႇလေႉ–မၢႆထိုင် ၵူၶၼ်းၵွတ်းဂၢၶၼ်ၶၼ်းမိူင်းလေႈ ပေႈၵူႆႈမေႈၶၼျးၶဝ်။

ထိူင်;မိူင်းမၢၶ်;၊
တွၶ်;လိၶ်ၶိူၵ်.တွၶ်းမႆ(2)မိူင်း'ဝ'
ႁွင်;ဂၢၶ်တီ;ၵူပ်,ၵူမ်ဂၢၶ်မိူင်း—မိူင်း'ဝ'

ပၵ်းပိူင် မိမီးၵုပ်.ပတေ, (လူဝ်းခါဝ်း)

ႁူၶ်းမိူင်းႁူးလၢဝ်းၶိူဝ်း မိူင်း'ဝ'ၶဵ.၊ ယိပ်းလၢၵ်,ၶၢၵ်း ႁွင်းဂင်း တူင်.ၶိုင်ဂၢၶ်ပီးမိူင်း(တေႃ,လၶ်,ယေး)မုးၶါဝ်း ရိူင်ၾလး ၶွႆးၾွင်းယၢမ်း ၶိၶ်းၶွတ်,ၾွတ်,ပူၵ်းတင်းဂၢၶ် မိူင်းယူ,ၶဵ.၊ ယူ,ၶွႆးပေႈလသီ, ၶေႈလိၾၶတၢင်း ပု,တီ,ၶွတ်,လိူတ်းၾွမ်.ရူမ်းမိူင်း'ဝ' ၵွၶ်ရူဝ်ၶမ်းၶေး ၾလး မူ,လုမ်းႁူၶ်း(ၵၾွႆ.ၵသီး)ၶဝ်၊ လၢဝ်းၶိူဝ်းပွင်း လုင်း၊ ပူၵ်.ႁူဝ်,ႁူၶ်း ၾီ၊,ၾေ,သု,ပွင်းလုင်း ႁူးလၶ်.

ထၢၼ်၊ ၵူၼ်းၵိတ်းၵၢၼ် ၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇ၊ ၽူႈၵေႃႉသၢင်ႈငမ်း ယႅၼ်ၶိုၼ်းယဝ်ႉ, လိူဝ်းၼႆ၊ ပႅၼ်ၵူၼ်းလၢဝ်းၶိူဝ်းၵၼ်ၵိုၵ်ႉ ၼမ်ႉလီၼ်ၵိၼ်ၽေ ၵိူတ်ႇၶူမ်းၵၼ်မႃး ၼႂ်းလိုင်းမိူင်းၶူမ်း တုမ်မၢၼ်ႈၼလႄႈ ၶူမ်းၶွမ်းၵၼ်ယူႇ, ၼႂ်းၽႅၼ်ႇလီၼ် ၵုပ်ႉပိူင်ႈၶၢင်းၶေႃ လၢဝ်းၶိူဝ်း 'ဝ' ယဝ်ႉ။ ၶေႃးယိူင်းၵၢၼ်း ၵၼ်သုင်သုတ်းၼၼ်ႉ ပႅၼ်ၽူႈၶၵ်ႉလိူဝ်ႉလၢတ်ႈ၊ ၶၵ်ႉ ဝၢၼ်ႈမိူင်း 'ဝ' ၼလႄႈ ၵမ်ႉထႅမ်ၵၢၼ်မိူင်း 'ဝ' မႃး၊ လၢင်းၽွတ်ႈ ၽွႆႉဝီႉပႅၼ် တပ်ႉၶူမ်းၶွမ်းလူင် ၵၼ်ၼိုင်းယဝ်ႉ။

ၼႂ်းငဝ်ႈၶၢၵ်ႈမႃႇမီႈ(ၵုပ်ႉပတေႃႉ) မိူင်း 'ဝ' ၼႆႉ၊ ၵေႃႉမတီႈ, ပႃႇတီႈၶွတ်ႇလိူတ်းၽွမ်ႉၶူမ်းမိူင်း 'ဝ' ၵွၼ်ၶူဝ် ထူဝ်းၼေႃးၼေႃ၊ ၼင်ႇၶိုဝ် လွၵ်းပိူင်(လၼီတ်ႉ)ၵၢၼ်တိူင်ႇ, ပၢင်ႇပႃးမိူင်း–မိူင်း 'ဝ' တေၶိုၼ်းယဝ်ႉ,တူဝ်းတွၼ်းၼလႄႈ မၼ်း ၵိုမ်းၵူႇ,တၢင်းၼေႃးၼၼ်ႉ၊ ၵူၼ်းမိူင်း ၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်း တေ လီႈၶဝ်ႈပႃး တူင်ႉၼိုင် လွႆးထႅမ်ၵိတ်းသၢင်ႈ ႁူႉၶိုၼ်းယဝ်ႉ, တူဝ်းတွၼ်း။ ၶွင်ႈၵၢၼ်ၾိင်ႈ,ၵိူဝ်းၵုမ်(တိူင်ႇ,ပၢင်ႇ)ၵၢၼ်မိူင်း– မိူင်း 'ဝ'၊ ၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်းၵၼ်ယူႇ,ၶူမ်းၶွမ်းၵၼ်ၼႂ်းမိူင်း 'ဝ' ၼႆႉ၊ ပႅၼ်ၽူႈၶၼ်လီပၼ်ၵိူင်းၵၢၼ်မိူင်း 'ဝ'၊ ပႅၼ်ၽူႈၶၵ်ႉလိူဝ်ႉ လၢတ်ႈလၢဝ်းၶိူဝ်းမိူင်း 'ဝ' ယဝ်ႉ။ ၵေႃႉမတီႈ, ပႃႇတီႈၶွတ်ႇ,

လိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈမိူင်း'ဝ' ၵွၼ်ႁူဝ်ထုဝ်းၼေႃးၼၼ်ႉ၊ တွၼ်ႈတႃႇ ၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်းၶဝ် တေလီႈႁူမ်ႈႁွမ်းၵၼ် ၵႅတ်းသၢင်ႈၵႂႃႇၼၼ်ႉ၊ လွင်ႈၶွတ်ႈၽွတ်ႈပူၵ်းတင်ႈႁွင်ႈၵၢၼ် တီႈၵူဝ်းၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်းၼႆႉ ပီၼ်တွၼ်ႈ(ၵၼ်ႉတ) လမ်ႇ လွင်ႈ(ၵၼယေးယႂ်ႇ) ၵၼ်ထုၵ်ႇလီးမီး ပိူင်ၼိုင်ႈယဝ်ႉ။ လွင်ႈတူင်ႉၼိုင် ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ'ၼႆႉ၊ ၼင်ႇႁိူဝ်ၵၢၼ်ၵုပ်ႉ ပိူင်ႈ လီၢႁူမ်ႈႁွမ်းတီႇမူဝ်ႇၵရေႇသီႇ၊ တေႁိူဝ်ႈႁိူင်းပိူင်းသႂ်ႇ ၼၼ်ႉ၊ ပီၼ်တွၼ်ႈ(ၵၼ်ႉတ)လမ်ႇလွင်ႈ ၵၼ်ထုၵ်ႇလီ ၶွတ်ႈၽွတ်ႈပူၵ်းတင်ႈယူႇ ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ လီႈတိူပ်းတတ်း မၵ်းမၼ်ႈဝႆႉယူႇယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈတႃႇၶွတ်ႈလိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈ ငလႈပီၼ်တီႈမူဝ်ႇၵရေႇသီႇၼႆႉ၊ ပီၼ်တွၼ်ႈ (ၵၼ်ႉတ) လူင် ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူႇၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ' ၶပ်ႉၶိုင်တမ်း ဝၢင်း ပွၵ်ႈထူၼ်ႈ(2)ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပီ 1992 ၶႃႈလိူၼ် ဢေႇပရီလ်(18)ဝၼ်းၼၼ်ႉ လီႈလတ်းၵႅတ်းပၢင် ၵုမ်လူင်ပွၵ်ႈထူၼ်ႈ(1)တီႈငလႈတွၼ်ႈမိူင်းမွႆႇယဝ်ႉတူဝ်ႈ ၵွင်ႉမဵင်ႉမေးယူႇယဝ်ႉ။ တႃႇႁူၼ်ႉပၼ်ႈၽွၼ်ႈ လူင် ပွင်လိုင်ႈမိူင်း'ဝ'ႁဝ်းၶဝ် ႁၢပ်ႇႁၢမ်ၼၼ်ႉ၊ၵဝ်သၼ်ႉတ ၵၢင်လႂ် ပေႃးငမႈႁူၼ်းမိူင်းၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်းမိူင်း'ဝ'သေ

တၢင်တူဝ် ၵိတ်းသၢင်ႈၵၢၼ်ငၢၼ်းမႃး၊ ပိၼ်း(သမိုင်း) လမ်ႇလွင်ႈၵေယေးယႁ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ လီႈၵိတ်းၽေႈၶမ်ႉ ၽေႈတူဝ်ၼလႈ မီးၽွၼ်းလီၵၵျ်ဝ်း တျႇဝၢၼ်ႈမိူင်းမႃးယူႇ။ ၶႁ်ႈလၢဝ်းၶိူဝ်း ၵူၼ်းပွင်းလုင်ႈမိူင်း'ဝ'ၼႆႉ၊ မိူၼ်ၶၼ်ႇ ဝႃႈမႃးၶၼ်ႉ–ၶွတ်ႇလိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈၵၼ်၊ မီးသုၼ်ႇလီႈ ၽိင်ႈပိင်း၊ လွီးထိမ်/ပိူင်ႈၵိင်ၵၼ်၊ မူႇလုမ်းၶင်ႇၵၼ် ၵပ်းသိုပ်ႇ/တိတ်းတေႃႇၵၼ်၊ ၵိတ်းလွင်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈ ၵၢင်မူႇ လုမ်းၵူၼ်း၊ ၶိုၼ်းသၢင်ႉၶိုၼ်းသုင်မိူဝ်းၶႃႈ။ ၶႁ်ႈတူင်ႈဝၢင်ႇ ပူၵ်ႉၵူဝ်ႇၵူၼ်းၶဝ်ၼလႈ ၽိၢႇၽႃႇသႃႇ ယုမ်ႇယမ်ၵိူဝ်းလီ လိူဝ်းၶၼ်ႉ၊ ယူႇၶႁ်ႈၵၢၼ်ၵေႃႇသၢင်ႈမိူင်း'ဝ'ၼႆႉ၊ ၶဝ်ႈပႃး တူင်ႉၶိုင်ၵိတ်းသၢင်ႈလွမ်းလီႈယူႇ။ ၶဝ်ႈႁၢပ်ႇထမ်းၶႁ်ႈလူဝ်ႈ ပိၼ်းမႁ်ႇပၢၼ်တီႇမူဝ်ႇၵရေႇသီႇ တပ်ႉႁူမ်းပွင်းလူင် ၵူၼ်း မိူင်း'ဝ'ယိုင်ႈၽိူမ်ႉထိမ် ၵၢၼ်ၵိင်းၶိုၼ်ယႁ်ႇမၼ်ႈၵိုမ်း၊ တွၼ်ႈ တျႇလီႈလၼ်ႉမိူင်း ၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်းၵုပ်ႉပိူင်ႈႁၢင်းၶျေ၊ ၵူႈလၢဝ်း ၶိူဝ်းမိူင်း'ဝ' ၶွတ်ႇလိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈၵၼ် မၼ်ႈၵၢၼ်ႈၶဝ်ႈပွီး တိုၵ်းယူႇၼႆႉ၊ မၼ်းပိၼ် လၢၵ်ႇၶေႃၵ်ႇလၵျႇ ရတၼေႇ တြျးၶမ်း/သိင် ၵၼ်လမ်ႇလွင်ႈ(ၵေယေးယႁ်ႇ) ၵၼ်ၶိုင်ႈ ယဝ်ႉသေ တေယိုင်ႈမၼ်ႈၵိုမ်း၊ တေယိုင်ႈၶိုၼ်ႈယႁ်ႇတူဝ်း

တွၼ်ႈမႃးလိူဝ်ၵဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေ ပူၵ်းတင်ႈၵၢမ်းၶေႃတ်ႈ (ၵၢၼ်ၶေႃႉ) လူင်ပွင် လိူင်ႈမိူင်း 'ဝ' ယဝ်ႉၸၢင်ႈ၊ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ၼႆႉ၊ လွင်ႈပီႈမိူင်း၊ လွင်ႈၵူၼ်းငလႆႈ လွင်ႈမိုတ်ႉ,ၵိုဝ်း သိူၵ်ႉ,သၢမ်ႉ, လွမ်းမိူင်းၵိမ်းၸွမ်းလိူဝ်းၼႆႉ၊ လီႈၶဝ်ႈပႃး တူင်ႉ ၼႄင်၊ ၶပ်ႉၶိုင်ႈၵွတ်ႈသၢင်ႈၵၢၼ်မႃးယူႇယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်လမ်ႉ, လွင်ႈၵယေႃးယႃႉ,လိူဝ်းၸၢင်ႉ ႁၢပ်ႉ,ထမ်း ၵွတ်ႈသၢင်ႈလီႈ ၵွင်ႉ,မိင်ႉ,မႃးယူႇ။ မိူဝ်ႈပီႊ 1989 ၶု၊ လိူၼ်ၵေပရီလ် (17)ဝၼ်း၊ မိူင်း 'ဝ' ၽွတ်ႉ,ၵွၵ်ႉ,သေ လုမ်း(ပ.ၵ.ပ) ၶွမ်ႉ,မိဝ်ႉ,ၼီတ်ႉ.ပႃႇ,တီႉ, မိူင်းမၢၼ်ႈယဝ်ႉၸၢင်ႉ၊ သၢၼ်ၶတ်း ပဵတ်ႈၵႃႉ,ၶႄႉ, လွင်ႈၵဝ်ဝႃႉ,တ ၵၢင်လွႆႈၵေႃႉလိဝ်ႈၸၢင်ႉ၊ ၶွတ်ႉ,ၽွတ်ႉ,ပူၵ်းတင်ႈ ၵၢမ်းၶေႃတ်ႈ(ၵၢၼ်ၶေႃႉ) ၵုပ်ႉပိူင်ႈ လူၺ်ႈလီးတီႉ,မူဝ်ႉ,ၵရေႉ,သီႉ၊ ၽုၺ်ႈသိၼ်ႈတၢင်း ပေႃႉ,လ သီႉ, တႃႉ,ၵေႃႉ,သၢင်ႈငမ်းယိၼ်၊ လွင်ႈၵေႃႉ,သၢင်ႈ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၶိုၼ်ႈယႂ်ႇတူဝ်းတွၼ်း(သေနင်္ဂမဟာဗျူဟာ) လိူဝ်းၼႆႉ.လီႈ ၶပ်ႉၶိုင် ၵွတ်ႈသၢင်ႈမႃးယူႇယဝ်ႉ။

ၼွႆးသိူင်ႉ,တိူင်းမိူင်း 'ဝ' ၼႆႉ၊ ၵၢၼ်ၶူပ်းထူပ်ႉႁၼ်ယူႇ, ၽွင်းယၢမ်းလိဝ်ႈငတေႃႉ၊ ပိူင်လူင်(ၵထိၵ)ၵၢၼ်တေထူပ်း

လွင်ႈယၢပ်ႈၶႅၼ်ႉ၊ ပဵၼ်ၶိူင်ႈၶူဝ်ႈ(ယုၵ်ႉ၊ဝုတ်ႉ၊ထု)ၼႄႈ လွင်ႈ ယူႇသဝ်း၊ လွင်ႈၽိုင်ႈၼင်ႈၵိတ်ႇထုင်း ၵူႈလၢဝ်းၶိုဝ်းတိူၵ်ႇ၊ တၢင်ႇၵၼ် ၵၼ်တေၽေတိူၼ်းၵူႊ၊ ၶိုင်ႈဝၼ်းတေႃႇၶိုင်ႈ ဝၼ်း တင်းသေႊ။ ၵၢၼ်ပူၵ်းပွင်ၽဝၼ်ႈၵၢင်ၵူၼ်းမိူင်းပွင်း လုင်ႈၶဝ်ၼီႉ တူၵ်းလိုၼ်းၵိုတ်ႉလင်မႃးၶၢဝ်းယိုင်။ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈၵွၵ်ႇၵီၼ်ၵိုင်းလွႆႈထိမ် ၶၼ်ႈၵၢင်ၵၢၼ်မူႇလုမ်း လိုဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။ ပုၼ်ႈၽွၼ်း ၵူႈလၢဝ်းၶိုဝ်းမိူင်း'ဝ' ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ တေလီႈၵိတ်းသၢင်ႈၵူႊ၊ ၶၼ်ႈၽွင်းပိုၼ်းမႂ်ႇၼီႉ၊ မိုဝ်းၶွၼ်ႇၶိုင်ႈၶႅၼ်ႉ ယုၵ်ႉတုင်း(ၵလမ်ႇ) လွင်ႈငမ်း ယိၼ်၊ မိုဝ်းၶွၼ်ႇၶိုင်ႈၶႅၼ်ႉ ယိပ်းလၢၵ်ႇၶေၵ်ႇဝွင်ႈၵင်း၊ ယုၵ်ႉတုင်း(ၵလမ်ႇ) တေႃႇၵိတ်ႇၼၶတူဝ်ၵဝ်ႇ။ လူဝ်ႇလီႈၶၢမ်ႇ တုၵ်းၶၢမ်ႇယၢပ်ႇ၊ ယၢင်ႈလူးသိၼ်ႈတၢင်းၵတ်းယိၼ် ၵေႃႇသၢင်ႈ မၢၵ်ႈမီးၶိုၼ်ႈယွႆႇတူဝ်းတွၼ်းယဝ်ႉ။ သိူင်ႈတိူင်း မိူင်း'ဝ'ၼီႉ တေလီႈၶတ်းလွႆႈၵိတ်းၵၢၼ်၊ ၽုရ်ႈသိၼ်ႈတၢင်း လွင်ႈထုၵ်ႇၵွၵ်ႇ၊ ၵုၼ်ႇၶူဝ်းၵူႉၼေးသင်၊ လွင်ႈၵုၼ်ႇၽိူ၊ ၵိႈ/ၶေႊၼေးသင်၊ (သိပ်ႉပမ်ႇ)ၶီးပိင်ရၢႊပီၢးသီၢႊ ၵၢၼ်သိူၵ်းလိုဝ်းၼီႉ ၸူႈၶိုၼ်ႈယွႆႇၶိတ်းၵၢပ်ႈ။ ယုၵ်ႉသုင် တီႈမူဝ်ႇၵရေႇသီ၊ လိူတ်းလၢင်ႈမူတ်းသွႆႇသေ ပူၵ်းပွင်

ၵေႃႉသၢင်ႈမိူင်း 'ဝ' ပဵၼ်မိူင်းယႂ်ႇလူင်။ မုၵ်ႉလုမ်းႁွင်ႈၵၢၼ် ၽၢႆႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း 'ဝ' ၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ တေလႆႈယိပ်း မၼ်ႈ ပၼ်ၶိူင်း ၵၢၼ်ပႃႇ,တီႇ,ၶွတ်ႇ,လိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈမိူင်း 'ဝ' ၵွၼ်ႁူဝ်ၼမ်းၼႄႈသေ ၶိူတ်းသၢင်ႈဝႆႉ။ ၵၢၼ်ၵေႃႉသၢင်ႈ မိူင်း 'ဝ' ႁူးၽၢႆႇ,ၽၢႆႇ, လိူဝ်းၼၼ်ႉ လူဝ်ႇ,လႆႈပႃးလႄႈ ပႃးၶေႃး သေ ၵပ်ႉၶၢမ်ႇ,ပၼ်ၶိူင်းဝႆႉ။ ၼင်ႇႁိုဝ် လွင်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈ ႁူး ထၢဝ်းၼိူဝ်းမိူင်း 'ဝ' တေလုၵ်ႉမၼ်ႈၼမ်သဝ်းၸလႈ ၵမ်ႉ,ၵိူင်း သီႈ,ၵိူင်းၶႂ် လူဝ်ႇ,လႆႈၸႅၵ်ႇဝင်ႈထိင်းသိမ်းဝႆႉ။ တွၼ်ႈတႃႇ လွင်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈ မူႇ,လုမ်းတပ်ႉႁူမ်ႈပွင်ႈလူင်မိူင်း 'ဝ' တေ ၼိုၼ်ႈယႂ်ႇ, မၼ်ႈၵိုမ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်လီႈၵႃႈႁိုဝ်ၵေႃး ၵဝ် ၶိူင်းတူဝ်၊ ၶိူင်းၶၢၼ်ႉ၊ ၶိူင်းပိင်ႇ,ၶႃႇ,တၢင်းမႄႈသေ သုၼ်း တုမ်ပေႃးၸမ်းၵုၼ်းမိူင်းႁူးထၢဝ်းၼိူဝ်း ၶွတ်ႇ,လိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈ ၵၼ်၊ သုၼ်းတုမ်ၵုၼ်းလီႈၵႃႈႁိုဝ်းၵေႃး သုၼ်းတုမ် ႁူႈပဵၼ်ၼမ်ႉၼိုင်ႈလွႆႉလဵဝ်ၵၼ်၊ ၵဝ်လွင်ႈၼိုၼ်ႈယႂ်ႇ,ၸလႈ လွင်ႈၵတ်းယဵၼ် သုၼ်းတုမ်၊ တူရ်းထိင်း ငဝ်းလီၵႃ ၶေႃ,ၵၢၼ်ၶႄ, ၵၢၼ်ပီးမိူင်း။ တွၼ်ႈတႃႇ,မူႇ,ၵုၼ်း(လူ.ဘောင်) ၶႆႈလေႃးၵၼ်. တေပုၵ်ႉပွင်လီ လီၵုပ်ႉပိုင်ႈၶွပ်ႇ,ငမ်း လူရ်ႈလီတီႇ,မူဝ်ႇ,ၵႃႇ,သီႇ,ၸလႈ မီးသုၼ်ႇ,လီၵုပ်ႉပိုင်ႈ

တႅပ်းတတ်းမီၢမီးၵုပ်ႉပတေႃႉၸဝ်ႈ လူဝ်ႇတိုၵ်းသူၼ်းငူၵ်ႈ။ ၸင်ႇၵိုဝ်ႇ ၵၢၼ်ပူၵ်းပွင်ၵေႃႈသၢင်ႈမိူင်း 'ဝ' ငူးၽီၢႇၽီၢႇ ပေႃး တေၵႅတ်းလီး ၽေႃးၸမ်ႉၶတူဝ်ႇၶႄး လိူဝ်းသိုၼ်းယႂ်ႇ, ၽွင်းၽီၢၸဝ်ႈ ငူၼ်းမိူင်း ငူးလၢဝ်းၶိူဝ်းမိူင်း 'ဝ' တင်းသဵင်ႈ ၽွမ်ႉၵၢၼ်ၶတ်းလႅင်ၵႅတ်းသၢင်ႈငူၵ်ႈၶႄႈႁဝ်း---!

ႁွင်ႈၵၢၼ် ၽီၢႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ' ၶဝ်ႈ၊ တေလီး ၵွၼ်ႁူဝ်ထူဝ်းၶေႃႈ ၵႅတ်းသၢင်ႈလွမ်း ၶေႃးတိုၵ်း သူၼ်း ပႃႈတီႈၶွတ်ႇလိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈမိူင်း 'ဝ' ၸဝ်ႈယဝ်ႉ၊ လၢဝ်းၶိူဝ်းပွင်းလုင်ႈ ၵၢၼ်ယူႇႁူမ်ႈႁွမ်းၵၢၼ် ၶွင်ႈသိူင်ႇတိူင်း မိူင်း 'ဝ' ၶဝ်ႈ၊ ၵမ်ႇလိူၵ်ႇၸၽလိူဝ်ႉၶိူဝ်း၊ ၵမ်ႇလိူၵ်ႇၸၽ ပွတ်းတွၼ်ႈတီႈယူႇ၊ လၢဝ်းၶိူဝ်း 'ဝ' ၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈၽႃတ်ႇ, ယၢၼ်ႇသေ တၢင်ႇလၢဝ်းၶိူဝ်းၶဝ်၊ တၢင်ႇလၢဝ်းၶိူဝ်းၶဝ်ၵေႃႈ တေႃႇတေ ၵမ်ႇလၢင်ႈၽႃတ်ႇၵွၵ်ႇသေ လၢဝ်းၶိူဝ်း 'ဝ'။ ၸင်ႇၵိုဝ်ႇလွင်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈ လၢဝ်းၶိူဝ်းတေမၼ်ႈၵိုမ်း ယိုၼ်း ယၢဝ်းၸလႈသင်၊ လၢဝ်းၶိူဝ်းၸင်ႇၵၢၼ် ႁူင်ႈပေႃးမေႃၵ်ႉႁွမ် လွီႈထိမ်ပၼ်ၵိူင်းၵၢၼ်ၸလႈသင် လူဝ်ႇၵမ်ႉထိမ်ပၼ်ၵိူင်း ငူၵ်ႈ။ တွၼ်ႈတႃႇ ငူးလၢဝ်းၶိူဝ်း ပေႃးတေယူႇလီႈႁူမ်ႈႁွမ်း

ဂၼ် မၼ်းဂိုမ်းယိုၼ်းယၢဝ်းမိူဝ်းၶေႃးၼၼ်ႉ၊ လွမ်းၶင်ႇ, ၶပ်ႉမိူဝ်ႈသိၼ်းတၢင်းပေ,လၢသိ,မီးဝိႉၼၼ်ႉ၊ လူဝ်,လိူဝ်းလူလွမ် တူရ်းထိုင်ဂၼ်၊ လွီးထိမ်ပၼ်ၵိုၼ်းဂၼ်၊ မီးလွင်းလီလွင်း လျႉလိုင်ႉႁိုဝ်ဝေး၊ လူဝ်,လွီးဂၼ်ႁၢပ်,ႁၢမ်၊ လႁူမ်,သိ လီႁူမ်, လၢမ်, ၶင်,ဝူးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼွင်းသိုင်,တိုင်းမိုင်း 'ဝ' ၼီႉ၊ ပိုင်လူင်မၼ်း ပေ,လၢသိ,သိၼ်းတၢင်း လွင်းယူ,သဝ်း ၵၼ်မီးၼွင်းပေးငမးဂူၼ်းမိုင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ ပၼ်ႁု(ပျတ်ႉ သၶေ,)ယွႆ,လူင်ၼီႉ၊ ၵဝ်လွမ်းၶင်, ဂၢၼ်ပိၢးမိုင်းဝူး ၵုပ်,ၵူဝ်းတိုင်,ပၢင်,ဂၼ်၊ ပၼ်တၢင်းႁူ(ၵဂျမ်,ရၢၼ်,) ငလး မူၼ်ႉငမးထတ်းသၢင်းဂၼ်ၵၼ်ဝူးၼၼ်ႉ၊ ပိၼ်လိူဝ်း ၶပ်ႉၶိုင်ဂျင်ႉဂမ်ယိပ်းတိုဝ်း သိၼ်းတၢင်းလိူဝ်းတိ,မူဝ်,ရေ,သိ, ၵၼ်ဖေးၶမ်ႉဖေးတူဝ်ယဝ်ႉ။

ၶွင်းဂၢၼ်ၽိူဝ်,ၵုပ်,ဂုမ်ဂၢၼ်မိုင်း – မိုင်း 'ဝ' ၶဝ်ၼီႉ လွင်း တူင်ႉၼိုင်ႁိတ်းသၢင်း ဂူးလွင်းလွင်းၼီႉ၊ လွမ်းၶင်, ၵၼ်ပ,တိ,ၶွတ်,လိုတ်းၽွမ်ႉႁူမ်းမိုင်း 'ဝ' ၶဝ် တမ်းဝၢင်း သိၼ်းတၢင်းပေ,လၢသိ,လိုဝ်းၼၼ်ႉ ႁပ်ႉၶၢမ်,ပိၼ် ငဝ်းႁၢင်း ၶေးလိလိူင်းမၼ်းသေ ႁိတ်းသၢင်းဂူ,လွမ်း။

တွၼ်ႈ(1)
ၶပ်ႉမၢႆ ၵၢၼ်ငၢၼ်းၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ။

ၸွင်ႈၵၢၼ် ၽၢႆႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ' ၶဝ်ၼႆႉ ၵေႃႇမတီႇ ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼႂ်း ၵေႃႇမတီႇၶွင်ႈလေႃႇ တွၼ်ႈ၊ လေႃႇဝိင်း ၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇၶဝ်၊ မၢႆမီးၵုပ်ႉပတေႃႇ ၶပ်ႉမၢႆၵၢၼ်ငၢၼ်းၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ ၼႂ်းၶေႃႈတႅပ်းတတ်း ပၵ်း ပိူင်လီၵၢၼ်းၶွင်ႈမူႇလုမ်းၶၼ်ႉ ထေႃႇၶၼႂ်း ပူၵ်ႉၵူဝ်ႇၵူၼ်း ၵၼ်ၶဝ်းပႃးၶွင်ႈမူႇလုမ်းၶၼ်ႉ မီးၵၢၸၢင်ႉၵၢၶေႃႇ၊ မီးတၢႆႇ ၵူၼ်ႇပၼ်းၽွၼ်း ၶဝ်းပႃးၼၵ်ႉၵၢင်ႈ ၶပ်ႉသိုင်လွမ်းလီးယူႇ။

1။ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ' ၼႆႉ၊ ၵေႃႇမတီႇၶွင်ႈမိူင်းပတ်ႉပိုၼ်ႉၼႂ်း ၵေႃႇမတီႇၽူႈမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်းၶွင်ႈလေႃႇတွၼ်ႈ၊ ၼႂ်းဝိင်းၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇ လူဝ်ႇလီး တူင်ႉၶိုင် ႁဵတ်းသၢင်ႈလွမ်းၶွပ်ႇပိူင် ၶေႃႈတႅပ်းတတ်း ၽၢႆႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ' ၶဝ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

2။ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ' ၵေႃႇ မတီႇ ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼႂ်းၵေႃႇမတီႇၽူႈမီးပုၼ်ႈၽွၼ်း

ၶွႆးလေႉတွၼ်ႈ၊ လေႈဝဵင်းႁူႈတီႈတီႈၶဝ်ၸႂ်ႇ၊ ပိူင် လူင် (ၵထိၵ)ၶႄႊၵၢၼ်ၶဝ်ၸႂ်ႇ၊ တေလႆႈ ၵုပ်ႉၵူဝ်းတိူင်ႉ ပၢင်ႉ လွင်ႈၵၢၼ်ပိူးမိူင်း၊ တႃႉၸိူးမီးတီႉမူဝ်ႉၵရေႉသီႉၸၼ်ႇ တေလႆႈလူလွမ်တူၺ်းထိုင်ၼႄႈ ၶဝ်ႈပႃးၵုပ်ႉၵုမ် ငူပ်ႇငိ ၶွႆးၵၢၼ်ပိူးမိူင်း လိူဝ်းၸႂ်ႇယဝ်ႇ။

လွင်ႈၶဝ်ႈပႃး ၵုပ်ႉၵူဝ်းတိူင်ႉပၢင်ႉ ၶွႆးၵၢၼ်ပိူးမိူင်း ၸၼ်ႇ၊ ပိၼ်ပေႃႉလသီႉ ၶႄႈလိၼ်ၸတေႃင်း ၵၼ်လမ်ႉ လွင်ႈ(ၵယေးယွႆႉ)တွၼ်ႈတႃႉမိူင်း႓ဝ႓ယဝ်ႇ၊ လွင်ႈၵၢၼ်မိူင်း ၼႄႈသင်၊ လွင်ႈၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးလီးပွႆးၼႄႈသင်၊ လွင်ႈၵၢၼ် မုၵ်ႇလုမ်းၵူၼ်း (လူႇၵၽွႆႇၵသီး)ၼႄႈသင်၊ လွင်ႈယူႉ သဝ်းၽဝၵူၼ်းလိူဝ်းၸႂ်ႇၼႄႈသင်၊ ၵၢၼ်ၵၼ်တေလၢင်ႈ မေပိၼ်ပၼ်ႁႃ(ပျတ်ႇသၶေႉ)ယွႆႉလူင်ၸၼ်ႇ၊ ၵွၼ်ၶေႈ ပိႉတပ်ႉး တတ်းမၵ်းမၼ်ႈ ၶေႈၵၢၼ်ၸၼ်ႇ၊ လူဝ်ႉၵၢတ်းပၢင် ၵုပ်ႉၵူဝ်းၼႄႈ ငူပ်ႇငိတိူင်ႉပၢင်ႉၵၼ်သင်းလင်း၊ ထိုင်တီႈ တပ်ႉးတတ်းမၵ်းမၼ်ႈၵူႉယဝ်ႇ လူဝ်ႉၶပ်ႇသိုင်ၵၢတ်းလွမ်း ၸိူႈ ၽေႉၸမ်ႇၽေႈတူဝ်။ ၸႂ်ႇပိၼ်ပိူဝ်ႈတႃႉ ယႃႉၸိူးမီးပၼ် ႁႃပျတ်ႇသၶေႉယွႆႉလူင် ၵိုတ်ႉသိုၼ်ႈမႈၸၼ်ႇယဝ်ႇ။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႉၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း႓ဝ႓ၸႂ်ႇ၊ ၵေႃႉမတီႉ

ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိူၼ်ႇလႄႈ ၵေႃႉမတီႉ ၽူႈမီးပုၼ်ႈၽွၼ်း ၶွင်ႈလေႃႈတွၼ်ႈ၊ လေႃႈဝိင်း ၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇၶဝ်၊ လွမ်းၶင်ႉ ၶေႃႈႁၼ်ထိုင် ပႃႉတီႉၶွတ်ႉလိူတ်ႈၽွမ်ႇႁူမ်ႈမိူင်း 'ဝ' ၶဝ်လႄႈ မူႉလုမ်းၵူၼ်း(ၵၽွႆႇၵသီး)ၶဝ် တၢင်ႉလဝ်ႈ ယွၼ်းထိုင် ၼၶၼ်ႇ၊ ၶွင်ႈမူႉလုမ်းၵူၼ်း၊(ၵၽွႆႇၵသီး)ၶဝ်၊ ၽူႈမီးတႃႉ ၵူၼ်ႉပုၼ်ႈၽွၼ်းၶဝ်၊ လၢဝ်းၼိူဝ်းပွင်းလုင်ႈ၊ ပူၵ်ႇၵူဝ်ႉၵူၼ်း ၽိႃႉၽေႃႉသႃႉ သႃႉသၶေႃႉၶဝ်လႄႈ ၽူႈတၢင်တူဝ်ၶွင်ႈမူႉလုမ်း ၶဝ် ၵၼ်ၶိုၼ်ႈႁွတ်ႉၶွင်ႈပၢင်ၵုမ်ၼၶၼ်ႇ၊ လွင်ႈၵုပ်ႉၵူဝ်း တိူင်ႉပၢင်ႉၵၼ်၊ (ၵမ်ႉၼၶၼ်) မိူၼ်ၶင်ႉ ထႃႉၼ ၵၼ် လၢတ်ႈၼႄမေႃးပႃႉၶိူဝ် လိူဝ်းၵၼ်ၵိဝ်ႈၶွင်ႈလွမ်း ပၼ်ႁႃ (ပျတ်ႇသၶေႃႉ)ယွႆႉလူင်လိူဝ်းၼႆႇ တၢင်ႉပျေႃသ ၵုပ်ႉၵူဝ်း၊ ငူပ်ႇငီ တိူင်ႉပၢင်ႉၵၼ်လီးယူႉ။

လွင်ႈလူလွမ်တူၺ်းထိင်း တီႉမူဝ်ႉၵေႃႉသီႉ ၵၼ်ဝႃႈ ၼၶၼ်ႇႇ ပိၼ်တႃႉလူဝ်ႉၵျင်ႇၵမ်ယိပ်းတိုဝ်း ၵိတ်းသၢင်ႈလွမ်း ငဝ်ႈႁၵ်ႈမႃးမီး(ၵုပ်ႇပတေႃႉ)မိူင်း 'ဝ' လႄႈ ၵၼ်ၵိဝ်ႈလူၺ်ႈ လွမ်းမႃးမီး(ၵုပ်ႇပတေႃႉ)ၶွင်ႈပွတ်းတွၼ်ႈလိူဝ်းၼၶၼ်ႇယဝ်ႇ။ ပေႃႉလသီႉၶေႃႈလိၸၼတၢင်း ၵၼ်လမ်ႉလွင်ႈ(ၵယေး ယွႆႉ)မိူဝ်ႈၵျင်ႇၵမ်ယိပ်းတိုဝ်း ၽေႃးၼမ်ႇၽေႃးတူဝ်ၼၶၼ်ႇ၊

တေလီႈပၼ်တၢင်းႁူ(ကဂျမ်,ရၢၼ်,)၊ ထတ်းသၢင်ႈ မူၼ်.ဧမး(ဝေ,ၾၼ်,)ဧလႈ လူလွမ်တူရ်းထိင်း ဂၢၼ် ကၼ်ဂီဝ်,ခွင်ႈ ထုဆ,လုမ်းပွင်ဂၢၼ်မိူင်း‘ဝ’ခဝ်ဧလႈ ကၼ်ဂီဝ်,ခွင်ႈလွမ်းခႄႈဂၢၼ် ၽူႈရၢပ်,ဂၢၼ်မိူင်းခဝ် ႁိတ်း သၢင်ႈဝီ. မိူဝ်ႈကွၼ်တၢင်းလိူဝ်းဆၼ်.၊ ပီၼ်လိူဝ်းဆီ.ယဝ်.။

တျ,ခဝ်ႈပုးကုပ်,ဂုမ်တူင်,ပၢင်, ခႄႈဂၢၼ်ပီၢးမိူင်းဆီ. တေလီႈလီပ်ႈႁိၼ်း (လေ.လျ,)ႁူထိုင် ဂၢၼ်ပီၢးမိူင်းမိူင်း‘ဝ’ ႁွၼ်,၊ ဧတ,ကဝ်ဂၢၼ်ပီၢးမိူင်း၊ ဂၢၼ်မၢဂ်ႈမီးသီးပွႈ၊ ဂၢၼ် ပိင်,ရျ,လိဂ်ႈလီၢးဧလႈ လွင်ႈဂၢၼ်ယူ,ဂၢၼ်ဂိၼ် ၼွႆးႁူၼ်း မိူင်းခဝ်၊ ပၼ်ႁျ (ပျတ်.သခႄ,)ယွႆ,လူင် လွင်ႈယူ,သဝ်း ၼွႆးပေႈဧမႈႁူၼ်းမိူင်းခဝ်ဆၼ်. လူဝ်,ဝီ.လွႆဝီ.ခေႈသေ လူင်းလီပ်ႈႁိၼ်းလေ.လျ,ႁူထိုင် လွင်ႈယၢပ်,ၽိုတ်, ၼွႆး ႁူၼ်းမိူင်း၊ လီပ်ႈႁိၼ်းလေ.လျ, ၸဝ်းလီၢးကချေ,ကခေ, လွင်ႈယူ,သဝ်းႁူၼ်းမိူင်းခဝ်၊ လွမ်းလေႈတွၼ်ႈဧလႈဝိင်း လိူဝ်းဆၼ်.ယဝ်.ဂေႈ၊ လွမ်းဆင်, သၼ်တ ဂၢင်လွႆ ပေႈဧမႈႁူၼ်းမိူင်းခဝ်မီးဆၼ်. တၢင်,လၢဝ်ႈဧဆသေ ခဝ်ႈပုးကုပ်,ဂုမ်တူင်,ပၢင်,လွမ်း ဂေႈလီႈယူ,။

မိူဝ်ႈလူင်းလီပ်ႈႁိၼ်းလေ.လျ,ဆၼ်. ကိင်ဆိူဝ်

တၢင်းႁၼ်ထိုင် ၼွႆႈၽူႈမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်းၶဝ်၊ မီးလွင်ႈၶႂ်ႈမူၼ်ႉ ၼမးၽိူမ်ႉထိမ်၊ လွင်ႈပၼ်တၢင်းႁူႁၼ်၊ ၵမ်ႉၼၼ်ႉ မီးပုင်ႉ ၸၢမ်ႉလွၵ်းလီၢးၵၢၼ်တၢင်ႉလိူဝ်ႉတၢင်ႉပိူင် ၵၼ်ၶႂ်ႈတၢင်ႉ ထိုင်တီႈ ၸေႃႉမတီႉငဝ်ႈငုၼ်းပႃႉတီႉၶွတ်ႉလိူတ်းၽွမ်ႉႁူမ်း မိူင်း ဝ ၼလႄးထႃႉလုမ်းမိူင်း ဝ ၼၼ်ႉ ၶပ်ႉၶိုင်လီႈယူႉ။

3။ ၵွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႉၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း ဝ ၼီႉ၊ ၸေႃႉမတီႉၼွႆႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼလႄး ၸေႃႉမတီႉၽူႈမီး ပုၼ်ႈၽွၼ်းလွမ်းလေႃးတွၼ်ႈ၊ ၼလႄးဝိင်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၼီႉ၊ လွမ်းၼင်ႉ လွၵ်းလီၢးၵၢၼ်ငၢၼ်းၵူႈပိူင်ပိူင် ၵၼ်ၵိဝ်ႈ လွင်ႈၼေႃႈၵၢၼ်ၼွႆႈမိူင်း ဝ ၼလႄး လွမ်းလေႃးတွၼ်ႈ လိူဝ်းၼၼ်ႉ၊ ၵၢၼ်လမ်ႉလွင်ႈ(ၵယေႃးယွႆႉ)ၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈပႃး ၵုပ်ႉၵူဝ်းတိူင်ႉပၢင်ႉၵၼ်လီႈယူႉ။

4။ ၵွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႉၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း ဝ ၼီႉ၊ ၸေႃႉမတီႉၼွႆႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ ၼလႄးၸေႃႉမတီႉၽူႈမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်းလွမ်းလေႃးတွၼ်ႈ၊ ၼလႄးဝိင်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၼီႉ၊ လီၢးမိၢမီး (ၼီးၵုပ်ႉပတေႃႉ)ၼလႄး ၵၼ်ၵိဝ်ႈလူၺ်ႈ ပေႃႉလ သီႉၶေႃႈလိၼၼတၢင်းမိူင်း ဝ ၼၼ်ႉ၊ တေလီႈပိုၼ်ၽိဝ်ႉ သပ်းလီၵ်းၼၼ ၵွၼ်ႈၵျင်ႉၵမ်ယိပ်းတိုဝ်း ႁဵတ်းသၢင်ႈလွမ်းၶွပ်ႉ

ပၵ်းပိူင်ၼၼ်ႉၵူႈ။ ၼႂ်းမူႇလုမ်းၵူၼ်း(လူႇၵႃႇၽွႆႇၵႃႇသီး)ၶဝ် ၵၢၼ်မီးၵၢၼ်ၵိူင်းယႃႉၼၼ်ႉ၊ ၶႂ်ႈမႄးဢေႇသၢင်ႈ ၶူင်းၵၢၼ် ၵိၼ်ႇလူလၢႆႈလွမ်းၽႅင်ႈၸေႈလၢၼ်ႉသုင်ၸလႈ မီးၼမ်ႉလႆၶႂ်ႈ ဢေႇသၢင်ႈ ၵိၼ်ႇလူလၢႆႈလွင်ႈၽႅင်ႈၸေႈလိူဝ်းၼႆႉ၊ တေႇရႅၵ်းပၼ်ႉ ၽွၼ်းလီ တၢင်းသွင်ၽႂ်ႇၸလႈ ဢွမ်ၼ်ႈၵိမ်းၵူႈၼၼ်ႉ လူဝ်ႇတူင်ႉတိူၼ်ႉ ၶဝ်ႈပႃးတိူၵ်းသူၼ်း။ လွင်ႈပူၼ်ႉပၼ်ႉ လၵ်ႉလွမ်ၵီတ်းၵၢၼ်ၵမ်ႇၶဝ်ႈတြႃးၸလႈ ၵၢၼ်ၵၢၼ် လၢင်ႈတုမ်ႉတူဝ်ႉၼႄးၵၢၼ်ထႃႇၼလုမ်းပွင်ၵၢၼ်မိူင်း ‘ဝ’ ၶဝ်ၸလႈ ၼႂ်ႈရိမ်းႁွမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ဢေလီးလွီႈထႅမ် ၵိတ်းၸၶၸရႉၵင်ႈၵူႈ။

5။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႂ်ႇၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း ‘ဝ’ ၼႆႉ၊ ဢေႇမတီႇၼႂ်ႈမိူင်းပတ်ႉပိုၼ်ႉ ၸလႈဢေႇမတီႇ ၽူႈမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်းလွမ်းလေႈတွၼ်ႈ၊ လေႇဝိင်း ၵူႈတီႈတီႈၶဝ်ၼႆႉ၊ ဢေလီးမေ ၵပ်းသိုပ်ႇ/ၶဝ်ႈၵွၵ်ႇလွမ်း မူႇလုမ်းၵူၼ်း ၵူႈ လၢၼ်ႉထၢၼ်ၸလႈ ပူၵ်ႉၵူဝ်ႇၵူၼ်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈတီတ်းဢေႇ၊ လီပ်ႈရၢၼ်း ၼႂ်ႈၵၢင်ၵူၼ်းမိူင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ လွမ်းၼင်ႇ ၶေႈယွၼ်းထိုင်ၸလႈ တၢင်းႁၢၼ်ထိုင်ၵူၼ်းမိူင်း လိူဝ်းၼၼ်ႉ ဢေလီးတၢင်ႇပျႉၸၶ။ လွင်ႈၶဝ်ပၼ်တၢင်း

ႁၢၼ်ထိုင်ၸလႈ ၶေႃႈထတ်းသၢင်ႈ မူၼ်ႉၸမး(ဝေႇၽေၼ်ႉ) ၼိူဝ်ၶေႃႈၵၢၼ် ၽူႈႁၢပ်ႇထၢမ်း ၼႂ်းလုမ်းပွင်ၵၢၼ်မိူင်း'ဝ'ၶဝ် ၸလႈ ၵၢၼ်ၵဵဝ်ႇလူၺ်ႈလွမ်း ၶေႃႈၵၢၼ်ၽူႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်(ဝၼ်ႉ ထမ်း)မိူင်း'ဝ'မႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉ လူဝ်ႇလီႈတၢင်ႇၸၼေ၊ ၼင်ႇႁိုဝ် ၽူႈႁၢပ်ႇထမ်းၵၢၼ်လုမ်းပွင်ၵၢၼ်မိူင်း'ဝ'ၶဝ် တေယဵပ်ႈ ယၢင်ႇ ၶၢမ်ႈပူၼ်ႉလီႈလွင်ႈ(ဗျူရိုကရက်)လွင်ႈဝႃႇတၢလဝ်ႈ ၵၢၼ်ႇၵေႃႉလဵဝ်ၼၼ်ႉၸလႈ တွၼ်ႈတႃႇလီႈႁဵတ်းၵၢၼ် ၵၢၼ်ငၢင်ႈၸၢင် (တႃႇၵူၼ်းတင်းၼမ်) ၼၼ်ႉ လူဝ်ႇလီႈ ၶပ်ႉၶိုင်ႁဵတ်းသၢင်ႈၵႂႃႇ။

6။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ'ၼႆႉ၊ ၵေႃႇမတီႇၼႂ်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၸလႈ ၵေႃႇမတီႇၽူႈမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်း လွမ်းလေႈတွၼ်ႈ၊ လေႇဝဵင်းၵူႈတီႈတီႈၶဝ်ၼႆႉ၊ ၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈ(ၵယေးယႂ်ႇ)တႃႇႁူမ်းမိုဝ်းႁဵတ်းသၢင်ႈၵၢၼ် ၵူႈၽၢႆႇၽၢႆႇ၊ ၼႂ်းၵၢင်တီႇမူဝ်ႇၵရေႇသီႇတပ်ႉပွင်းလုၸလႈ ႁွင်ႈၵၢၼ်တီႈၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ' ၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ တေလီႈတိူင်ႇပၢင်ႇငူပ်ႉငိၵၢၼ် ၶပ်ႉၶိုင်ၽေႈသၢင်ႈၵႂႃႇ။

7။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ'ၼႆႉ၊ ၵေႃႇမတီႇၼႂ်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ ၸလႈၵေႃႇမတီႇၽူႈမီးပုၼ်ႈ

ၽွၼ်း လွမ်းလေႃးတွၼ်ႈ၊ ထေႃႇဝိင်းၵူႈတီႈတီႈၶဝ်ၼႆႉ၊ လွၵ်းလီၢးၼီးပုင်ႇလၢမ်ႇၵူႈပိူင်ပိူင်ၶၼ်ႈ၊ ၽူႈမီးထၢတ်ႇလႄႈ ထွတ်ႇမျၢတ်ႇၵၢဵ်ႉလိူဝ်ႉၶိူဝ်း၊ ဝၢၼ်းမိူင်း၊ ၵူၼ်းမိူင်း၊ ၵၢၼ် ငၢၼ်း၊ (သိပ်ႉပမ်ႉ)ပီႈသီႈၼႄး ၵၢဵ်ႉၶႅမ်ၵူၼ်းမိူင်းလိူဝ်းၼႆႉ လူဝ်ႇလီႈတူၺ်းထိုင်လီင်ႉလူၺ်ႈ။ ၵၼ်မီးထၢတ်ႇလႄႈ ၶေႃးမုင်ႈမွင်ႈၵၢဝ်ႈၵျိင်း ၼွႆႉၵၢၼ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉတေႃႇလၢၼ်ႇ ယေး၊ လေႃးၵပႇလ[တ]ူးၼလႈ မီးပၵ်းပိူင်လီးၵၢၼ်း၊ ၵၼ်မီး ပီႈဢူၼ်ႉၶိုတ်းၵပ်ႈပၢၼ် လိူဝ်းၼႆႉ တေလီႈတူင်ႉတူင်ႉတိုၼ်ႇ တိုၼ်ႇသေ ပၼ်ပိင်ႇလၢႆ တိုၵ်းသူၼ်းပိုၼ်ၽဝ်ႇၺူႈ။

၆။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူၼ်ႇၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း 'ဝ' ၼႆႉ၊ ၵေႃႇမတီႇၼွႆႉမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ ၼလႈၵေႃႇမတီႇၽူႈမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်းလွမ်းလေႃးတွၼ်ႈ၊ ထေႃႇဝိင်းၵူႈတီႈတီႈၶဝ်ၼႆႉ ၽုၺ်ႈၽၵ်းတူ(ဝႃႇတ) သိၼ်ႈတၢင်း ပေႃႇလသီ၊ ၵၢၼ် သွၼ်ပိင်ႇလၢႆႇၼလႈ(သိပ်ႉပမ်ႉ)ပီႈသီႈ၊ လွင်ႈၽိင်ႈၼငႈ ၽႃႇသႃႇလၢဝ်းၶိူဝ်းၶိူဝ်ႈၶိူင်းၶၼ်ႈ၊ လူဝ်ႇလီႈထိင်းသိမ်း ၺူႇမၼ်ႈၵုမ်း၊ လွင်ႈ မိူင်း 'ဝ' သိူၵ်ႇသၢမ်ႇ ၼွႆႉၵၢင်ၶွၵ်ႈ မိူင်းၼလႈ လွမ်းတၢင်ႇမူႇတၢင်ႇလုမ်းၶၼ်ႈ၊ ၼတႃႇၵဝ် ၵၢၼ်ပီႈမိူင်း၊ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး၊ ၵၢၼ်မႂ်ၢမီႈ(ၵုပ်ႉပတေႃႇ)၊လွင်ႈ

မူႇၵူၼ်း၊ လွင်ႈပိင်ႇရႃႇလိၵ်ႈလၢႆး၊ လွၵ်းလၢႆးၼီးပိင်ႇရႃႇ (သိပ်ႉပမ်)၊ ၽိင်ႈငေႈ(ယိၼ်ႉၸေးမု)၊ လွင်ႈတူင်ႉၼိုင် (ဢႃးၵသႃး)လႄႈ လွင်ႈပႃးယူႇလီ လၵ်ၵႂႃႇ ၵူႈၽၢႆႇၵူႈတၢင်း လိူဝ်းၼႅႉ၊ ၸမ်ၸွႆႈမိုတ်ႇၵိူဝ်း ႁူမ်ႈမိုဝ်းလွမ်း ၶပ်ႉသိုင်ၵႂႃႇ၊ လွင်ႈၶဝ်ႈၵႂၵ်ႇလဵပ်ႈႁဵၼ်း တူဝ်ထူပ်းတၢင်းႁူႉမေႃလိူဝ်း ၼႅႉ၊ လူဝ်ႇလႆႈလႅၵ်ႈလၢႆႈ ပၼ်တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၵၼ်သေလႄႈ ၼင်ႇႁိုဝ် မူႇလုမ်းၵူၼ်း ၵူႈၸၼ်ႉထၢၼ်လႄႈမူႇလုမ်း (ၵၽွႆႉၵသီး)ၶဝ်ပေႃးတေ ၶတ်းၸႂ်မႃး ၼိူဝ်ၵၢၼ် ၵေႃႇသၢင်ႈမၢၵ်ႈမီးလူင် ၵၼ်မိူင်း ‘ဝ’ တိုၵ်ႉတေတႄႇတင်ႈ (ၵယေးတေႃႇပူင်ႉ)လိူဝ်းၼႅၼ်ႉ၊ လူဝ်ႇတိုၵ်းသူၼ်း ႁူမ်ႇ မိုဝ်းၵၼ်ၶပ်ႉသိုင်ၵႂႃႇ။

၉။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း ‘ဝ’ ၵေႃႇ မတီႇၽူႈမီးပုၼ်ႈၽွၼ်းလွမ်းၸေႈတွၼ်း၊ လေႇဝဵင်း ၵူႈ သၢင်ႉသၢင်ႉလႄႈ ၽူႈၶဝ်ႈပႃးၼႂ်းၵေႃႇမတီႇၶဝ်ၼႆႉ လူဝ်ႇလႆႈ လဵပ်ႈႁဵၼ်းထတ်းသၢင်ႈ၊ လွင်ႈယူႇသဝ်းပေႃးမႄႈၵူၼ်းမိူင်း၊ လဵပ်ႈႁဵၼ်း လေႉလႃႇ ထွမ်ႇတၢင်းႁၼ်ထိုင် ၼႂ်းၵူၼ်းမိူင်း ၶဝ်။ လဵပ်ႈႁဵၼ်းၵၢၼ် ၵၼ်လူဝ်ႇၵေႃႇသၢင်ႈ(ၵယေးတေႃႇ ပူင်ႉ)ၵူႈၽၢႆႇၽၢႆႇလႄႈ ပၼ်ႁႃ(ပျတ်ႉသၼႄႇ)ယႂ်ႇလူင် လွင်ႈ

ယူ,သဝ်းၶွင်းဂူၼ်းမိူင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ   ၶူၼ်ႉၶူ.သွၵ်,ၵျ ၵိတ်း (တုတေသၼ)မၼ်း၊ လွမ်းၼင်, ထ,ၼလုမ်း ပွင် ၵၢၼ်မိူင်း ဝ ၶဝ်ၸလႈ တၢင်,မူ,တၢင်းလုမ်းၶဝ် ပၼ်တၢင်း ၵၼ်ထိုင်၊ ထတ်းသၢင်ႈမူၼ်ႉၸမး(ဝေ,ၽၼ်,)မႈၼၼ်ႉ လူဝ်,ၵုပ်,ဂုမ်ဂၼ်သေ ၶပ်ႉသိုင်ၵိတ်းသၢင်ႈၵူ,။

10။ ၶွင်ႈၵၢၼ်ၽီ,ၵုပ်,ဂုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း ဝ ၊ဢေ, မတီ, ၶွင်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၸလႈ ဢေ,မတီ,ၽူးမီးပုၼ်းၽွၼ်း လွမ်းလေႈတွၼ်း၊ လေ,ဝီင်းဂူႈတီးတီးၶဝ်ၼီ,၊ ၵိင်ၼိူဝ် ငဝ်းၵၢၵ်ႈ(ၵၶျ,ၶမ်,)သၼ်တ,ၵၢင်လွႆလဝ်းၵဝ်,မီးၼၼ်ႉ လူင်းသူၼ်းတုမ်၊ လီပ်ႈၵိၼ်းပိုၼ်း(သမိုင်းယူၵ်,ဝ,တ ၵၼုပတီလေႈမ)လိူဝ်းၼီ,၊ လီပ်ႈၵိၼ်းလေ.လ,ငဝ်းလီး ၵၶျ,ၵၶေ, ၶွင်းမိူင်း၊ ၼွၵ်ႈမိူင်းယၢမ်းလီဝ်၊ မူၼ်ၶင်,- ၵၢၼ်ပီးမိူင်း၊ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး၊ လွင်ႈၽိင်းၸေႈလိၵ်ႈလီး၊ လွၵ်း လီး(သိပ်ႉပမ်ႉ)ပိင်,ရ,ပီးသီၸလႈ လွင်ႈတၢင်းၵူ တၢင်း မေႈလိူဝ်းၼီ,၊ ၵၢၼ်ငၢၼ်း ၵၼ်တေလၢင်ႈလွီႈထိမ်မိူင်း ဝ သိၼ်ႈယွႆ,မိူဝ်းၼေႈၼၼ်ႉ၊ လူဝ်,လီးယုၵ်.သုင်ပၼ်ၵိင်း ပီးပိင်ရ,လိၵ်ႈလီးၸလႈ ၽီ,ၵိတ်းၵၢၼ်ၵတ်ႉၼိၼ်,လိူဝ်း ၼီ. ၵွႆႈသိၼ်ႈယွႆႈတူဝ်းတွၼ်း သိတ်းၵပ်ႈ။

11။ ၶွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ'ၼၼ်ႉ၊ ၵေႃႉမတီႉ,ၶွႆးမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼၼ်း ၵေႃႉမတီႉ, ၽူႈမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်းလွမ်းလေႃးတွၼ်ႈ၊ လေႃႉၸိင်းႁူႈတီႈတီႈၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ တွၼ်ႈတႃႇ တေယူႉႁူမ်ႈၶွမ်းၵၢၼ် ပိၼ်ႇၵၢၼ်ၼိုင်ႈ ၵၢၼ် လီဝ် ၶွႆးၵၢၼ်ၵေႃႉသၢင်ႈ ငမ်းယိၼ်မိူင်း'ဝ'မိူဝ်းၶႄႈၼၼ်း ၵိတ်းသၢင်ႈၵူႈလွမ်း ပေႃႉလသီႉ,ၶေႃးလီၼၼ်တေႃင်း လၼ်ႉ မိူင်းၵုပ်ႉပိူင်ႈႁၢင်းၶေႃၼႄႉ၊ မူႉလုမ်းၵူၼ်းၵူႈလၼ်ႉထၢၼ် ၵၢၼ်ၵိူတ်ႉႁူမ်ႈမိူင်းၵၢၼ်လီဝ်ၵၢၼ် လိူဝ်းမီးယူႉၶွႆးမိူင်းၶွၵ်ႈ မိူင်းၶဝ်၊ မူႉလုမ်းၵူၼ်း(ၵၽွႆႉ.ၵသီး)ၶဝ်၊ လၢဝ်းၶိူဝ်းတင်း သိင်ႈ၊ ၽိူဝ်ႇယုမ်ႉယမ်ၵိူဝ်းလီ ၽေႃႉသႃႉ သႃႉသၶေႃႉ (⬚ႃႉ တေႃႉလူင်)ၶဝ်လဝ်ႈ ၵူႈမူႉ,ၵူႈလုမ်းၼၼ်ႉ၊ တွၼ်ႈတႃႇႁူင်ႈ ၵၢၼ် ၵေႃႉသၢင်ႈပီးမၢၵ်ႈမီးမိူင်း'ဝ' ၶိုၼ်းယိူင်ႉတူဝ်းတွၼ်း လိူဝ်းၼႄႈ လွင်ႈတိုၵ်းသူၼ်း၊ ပိုၼ်ၽၢဝ်ႇ(ဝႃႉတ)လိူဝ်းၼၼ်ႉ. တေလီး ၶဝ်ႈပူးလွႆႈထိမ် ၶပ်ႉၶိုင်ၵိတ်းသၢင်ႈလွမ်း။

12။ ၶွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ'ၼၼ်ႉ၊ ၵေႃႉမတီႉ, ၶွႆးမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼၼ်း ၵေႃႉမတီႉ, လွမ်းလေႃႉ တွၼ်ႈ၊ လေႃႉၸိင်းႁူႈသၢင်ႉ.သၢင်ႉ.ၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ ၽူႈမီးတၢင်းႁူမေႃ ၶွႆးပွတ်းတွၼ်ႈမိူင်း'ဝ'ၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ ပေႃႉလသီႉ,ၵိဝ်ႉ,လူၺ်ႈ

ၽိၢ,တၢင်းႁူမေႃၸလႄႈ ငဝ်ႈႁၢၵ်ႈ (ၵၶျေႃ,ၶမ်,) ၵၶျၢင်. ၵယေႃး ၵၼ်ၶဝ်မေႃ ၶူင်သၢင်ႈ(ၽၼ်ႈတီး) တဵမ်ႈလိၵ်ႈ လီးၵွၵ်,လိူဝ်းၼီ. လူဝ်,လီႈၸၢ.ၵင်ႈ လူလွမ်တူၺ်းထိုင် ၶဝ်၊ လိူဝ်းၶဝ်ၼီ. တေမီးၽွၼ်းလီ တျ,ၵဝ်လွႆ.တိုဝ်းၼွႆး ၵၢၼ်ပူၵ်းပွင်ၵေႃ,သၢင်ႈမူင်း'ဝ' ၵူႈၽိၢ,ၽိၢ,မူဝ်းၼေႃးၼၼ်.၊ လူဝ်,လီႈတိုၵ်းသူၼ်းပိုၼ်ၽၢဝ်,(ဝ,တ)ၵူျ,။

13။ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽိၢ,ၵုပ်,ၵုမ်ၵၢၼ်မူင်း-မူင်း'ဝ'ၼီ.၊ ၵေႃ,မတီ, ၼွႆးမူင်းပတ်းပိုၼ်.ၸလႄႈ ၵေႃ,မတီ, လွမ်းလေႃး တွၼ်ႈ၊လေႃ,ဝိင်းၵူႈသၢင်.သၢင်.ၸလႄႈ ၽူႈၶဝ်ႈပႄးၼွႆးၵေႃ,မ တီ,ၶဝ်ၼီ.၊ တေလီႈၵျင်.ယိပ်းတိုဝ်း လွမ်းမူ,ပိူင်ပေႃ,လသီ, လၢဝ်းၼူဝ်းၼွႆးမူင်း'ဝ'ၼၼ်.၊ ပိုၼ်ၽၢဝ်,(ဝ,တ)တိုၵ်းသူၼ်း ၵူျ,၊ လွမ်းၼင်,တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၸလႄႈ ၶေႃႈယွၼ်းထိုင် လၢဝ်း ၼူဝ်းပွင်းလုင်ႈၶဝ်ၼၼ်. လူဝ်,ၶဝ်ႈပႄးတူင်.ၼိုင် လိပ်ႈၵျၼ်း တၢင်,ပျၸၶလီႈ။

သု ၼ် ,လီႈသု ၼ် ,ပ ၼ် (ၵၶု င်.ၵယေႃး)ၸလႄႈ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး လၢဝ်းၼူဝ်းပွင်းလုင်ႈ ၵၼ်ၶဝ်ႈဝၢင်,(တၡူး ဝိင်,)လိူဝ်းၼီ.၊ လူဝ်,ၵိတ်ႈၸၶထိင်းသိမ်း၊ လူဝ်,လီႈၽူမ်. ထီမ်ပၼ်ၵျိင်း ၵၢၼ်တီတ်းတေႃ,လွမ်း လၢဝ်းၼူဝ်းပွင်းလုင်ႈ

ၶွၼ်ႇမိူင်း'ဝ' ႁူဝ်ႁႂ်ႈလီသေၵွၼ်တွၼ်ႈသေၵဝ်ႇ,သေၵမ်ႉ,ၵႃး တွၼ်ႈတႃႇ, လၢဝ်းၶိူဝ်းၵွၼ်ႉ,ၶဝ်ႈ,ၵၼ် တေမႄႈၸၢၵ်ႈ.ၶွမ် ၵၼ်၊ မေႈလွႆႈထိမ်ၵၼ်၊ မေႈၶွတ်ႇ,လိူတ်ႈၽွမ်.ႁူမ်ႉ,ၵၼ် ၼၼ်ႉ.ၵေႃႈ လူဝ်ႇ,လီႈၶပ်.ၶိုင်လႅင်.လူပၼ်။

14။ ၵွင်းၵၢၼ်ၽၢႆႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း'ဝ'ၼၼ်ႉ၊ ၵေႃႈမတီႈ, ၶွၼ်ႇမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ. ၵူႈသၢင်.သၢင်.ၸလႄး ၵေႃႈမ တီႈ, လွမ်းၸလႄးတွၼ်ႈ၊ ၸလႄးဝိင်းၵူႈလၼ်ႉ.လၼ်ႉ. ၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ တေလီးတိုၵ်းသူၼ်းပၼ် ႁူဝ်ႁႂ်ႈၵိတ်းလွမ်းၶွပ်ႉ,ပိူင်ပေႃႉ,လသီ, ၶေႃးလိၸၼတၢင်း ၵၼ်ၵိဝ်ႇ,လွမ်း ၽႄႉ,သႃႉ,ယုမ်ႉ,ယမ် ၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်းမိူင်း'ဝ'ၶဝ်ၼၼ်ႉ. ၽေႃးၼမ်.ၸၼတူဝ်။ လိူဝ်းၵၼ်ယုမ်ႉ,ယမ်ၵိူဝ်းလီဝီ. မိူဝ်းၵွၼ်တၢင်းၼၼ်ႉ၊ မိူဝ်း သူၼ်းတုမ်ၼၼ်ႉ၊ ၵမ်ႉ,လိူၵ်ႉ,လိူဝ်.ၶိူဝ်းၵူၼ်း၊ ၽႄႉ,သႃႉ,ၽွႆႇ ၽႄႉ,သႃႉ,မၼ်းၼၼ်ႉ. မီးသုၼ်ႇ,လီႈ လူတ်းလတ်းၵူဝ်းၵွႆႇ, ယုမ်ႉ,ယမ်၊ လွင်ႈၵဝ် ၵၢၼ်ၽႄႉ,သႃႉ,ယေးၸလႄး ၵၢၼ်ပီး မိူင်းလေႃးၸလႄးသေ မႄးသုၵ်းယုင်ႈ ၶွၼ်ႇပေႃႉ,လသီ, လူင်ပွင် လိုင်ႈ ၵုပ်.ပိူင်ႈၽွင်းငမ်းၼၼ်ႉ၊ လူဝ်ႇ,လီႈသၢၼ်ၶတ်းၵွႆႉ။ ၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်းၶွၼ်ႇမိူင်း'ဝ' မီးသုၼ်ႇ,လီႈသုၼ်ႇ,ပိၼ်(ၵၶျၢင်. ၵယေး)ၵိတ်ႉ,ၸၶထိင်းသိမ်း ၽိင်ႈၸငးၽွႆႇမၼ်း။ ၽိင်ႈ

ငေႈရိတ်,ထုင်းဂဝ်,ငဂ,ငလႈ ဝၼ်းထွတ်,ဝၼ်းမျတ်, ကၼ် သိုပ်,လမ်းတမ်းမုး လွမ်းရိတ်,ထုင်းၽွႆမၼ်းၶႅၼ်. မီး ကၶျၢင်.ကယေး ဂိတ်,ငၶ၊ လူလွမ်ထိင်းသိမ်း။ ကဝ်ဂၢၼ် ၽေု,သု,ယေး ငၶလွင်ႈတၢင်းမၼ်းသေငလႈ မုးလီၼ်ႈ ဂၢၼ်မူင်းသုဂ်းယုင်ႈၶႅၼ်. လူဝ်,သၢၼ်ၶတ်းဂူ,။ တေလီႈ ဂျင်.ဂမ်ယိပ်းမၼ်ႈ လွမ်းသီၼ်ႈတၢင်း လွင်ႈယုမ်,ယမ် ဂူဝ်း လီ ကၼ်လွတ်,လိဝ်းထၢင်,ရၢင်ႈၶႅၼ်.ယဝ်.။

15။ ရွင်ႈဂၢၼ်ၽိၢ,ကုပ်,ဂုမ်ဂၢၼ်မူင်း – မူင်း ဝ ၶိ.၊ ဂေ,မတီ,ၶွႆးမူင်းပတ်းပိုၼ်.ဂူႈသၢင်.သၢင်.ငလႈ ဂေ,မတီ, လွမ်းငလႈတွၼ်ႈ၊ ငလႈဝိင်းဂူႈလၼ်.လၼ်.ၶဝ်ၶိ.၊ သူင်ႈတူင်းမူင်း ဝ ၶိ.၊ ပေ,လသီ,သီၼ်ႈတၢင်း လွင်ႈဂပ်း သိုပ်,လွမ်းၶွႆႈမူင်းၶႅၼ်. လူဝ်,လီႈရိတ်းရူး ၽေးၶမ်. ၽေးတူဝ်ဂူ,၊ ရဝ်းမီးလွင်ႈ လွတ်,လိဝ်းထၢင်,ရၢင်ႈငလႈ မီးသုၼ်,လီႈတိပ်းတတ်း ရၢင်ႈဂူၺ်းယဝ်.ငလႈ လွင်ႈဂပ်း သိုပ်, လွမ်းၶွႆႈမူင်းၶႅၼ်. လူဝ်,ယိပ်းတိုဝ်းဂူ,မၼ်ႈဂိၼ်,၊ ကဝ်ငဝ်းလီး(ကၶျ,ကၶေ,) ဂၢၼ်ငၢၼ်းဂူႈလွင်ႈလွင်ႈ မူင်း ဝ ငလႈတု,ဝူၼ်,ပုၼ်ႈၽွၼ်း ကၼ်ၶိုင်ႈဂိုမ်းလိုဝ်းၶိ. ငတ,တင်ႈသေ ၶဝ်းပုး တူင်.ၶိုင်လိတ်းသိဝ်း၊ ၶဝ်းကွဂ်,

မိုတ်ႉၵိူဝ်း လွမ်းမိူင်းႁိမ်းၸွမ်းႁဝ်းၶဝ်ၼလႈ ႁူမ်ႉမိုဝ်းလွမ်း ပေႃးၼမႈၵူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၶပ်ႇသိုင်ႈၵိတ်းသၢင်ႈၵူႉ။ “**လွတ်ႉ လီဝ်းထၢင်ႉႁၢင်ႈ၊ မီးသုၼ်ႉလီႈၶၢင်ႇ တီပ်းတတ်းႁၢင်း ၵူၺ်းၼၼ်ႇ-ယူႉႁူမ်ႈၸွမ်းၵၼ်လူၺ်ႈ တၢင်းၵတ်းၵတ်း ယိၼ်ယိၼ်၊ လူိင်ႈၵၢၼ် ၵူၼ်းတၢင်းၼႄႈၼၼ်ႇ- ၵူၼ်းတၢင်းၼွၵ်ႈတေၵမ်ႉလီႈၶဝ်ႈမေႃးသုၵ်ႇယူင်ႈလွမ်း**” **ၼလႈ “ပေႃးၵမ်ႉမေႃးတိူဝ်ႇၵဝ်၊ တႃႉၵဝ်တေၵူႉတိူဝ်ႇ ၼၼ်ႇၵမ်ႉမီး၊ ပေႃးပူၼ်ႇပီၼ် ၶဝ်ႈမေႃးတိူဝ်ႇၵဝ်လိုင် ၵဝ်ၵေႃး တူဝ်ႈတၼ်း တႃႉတွပ်ႈတီၼ်းသိုၼ်းႁၢဝ်ႈ ၵိူင်းၵမ်းလီဝ်**” ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႇ၊ ယုမ်ႉယမ်သေ ၵျင်ႇၵမ် ယိပ်းတိုဝ်းၵူႉလွမ်းယူႉယဝ်ႇ။

16။ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽီ၊ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ'ၼႆႇ၊ ၵေႃႉမတီႉၼွႆႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႇ ၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇၼလႈ ၵေႃႉမတီႉလွမ်းၼလႈတွၼ်ႈ၊ ၼလႈဝိၼ်းၵူႈလၼ်ႇလၼ်ႇၼႆႇ၊ လွင်ႈထူႈသၢၼ်းပိၵ်ႉပိူင်ႈ ၼွႆႈမူႉလုမ်းတပ်ႇပွင်းလု(ၵၽွႆႇ ၵသီး) ၼွႆႈသိူင်ႉတိူင်းမိူင်း'ဝ'ၶဝ်ၶၼ်ႇ ၼတႃႉငဝ်ႈႁၢၵ်ႉ(ၵ ၶျေႃႉၶမ်ႉ)မၼ်းသေယဝ်ႇ၊ ၼွႆႈလိုင်ႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်မိူင်းမၢၼ်ႈ၊ ပိုၼ်း(သမိုင်း)မိူင်း'ဝ' ၵဝ်ႉၵဝ်ႉၼလႈၾိင်ႈၼငႈၵိတ်းထုင်း

ႁူႈသိုပ်ႇသိုပ်ႇ မူဝ်ႈၼတႇလၵေႃႇတင်ႈမူင်း ႋဝႋ မႄႈၶၼ်ႉ ႁၢၼ်ႉတေႃႇထိုင်ပိုၼ်းၼလႈ ၶေႃႈမုၼ်လိၵ်ႈလိၢႆးၶွင်ႈပၢၼ် ယၢမ်းလိဝ်လူဝ်းၶၼ်ႉ၊ ႁူႈၵွၼ်ၵၼ် သွၵ်ႇႁုလုတုမ် သေ ၶူၼ်ႉၶုႉ ၵ်ႁတ်း(သုတေသၼ)မၼ်းႁူႉ။

17။ ႁွင်ႈၵၢၼ် ၽိၢႇၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မူင်း – မူင်း ႋဝႋ ၵေႃႇမတီႇ ၶွင်ႈမူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ ႁူႈလၼ်ႉလၼ်ႉၼလႈ ၵေႃႇ မတီႇ လွမ်းလေႇတွၼ်ႈ၊ လေႈဝီင်းႁူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၶီႉ၊ ၶင်ႇရူဝ် လွင်ႈၵပ်းသိုပ်ႇၶွင်ႈၵၢင်မူႇလုမ်းၶင်ႇၵၼ် ပေႈ တေၶိုၼ်ႈသၢင်ႉၶိုၼ်ႈသုင် ၶၼ်ႉ၊ လူဝ်ႇလီႈၶဝ်ႈၵွၵ်ႇလိပ်ႈ ၵ်ၶၼ်းၵၼ်၊ လိၵ်ႈလိၢႆး ပၼ်တၢင်းႁၼ်ထိုင်တေႃႇၵၼ်၊ လိၵ်ႈလိၢႆးတၢင်းႁူပ်ႉထူပ်း လွင်ႈၶေႈၵၢၼ်ၼလႈ လိၵ်ႈလိၢႆး ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းတေႃႇၵၼ်လူဝ်းၶီႉ တေလီႈလူင်းလိပ်ႈၵ်ၶၼ်း၊ တူဝ်ထူပ်းသေ ၶူၼ်ႉၶုႉႁ ၵ်ႁတ်း(သုတေႇသၼ)မၼ်း။ ၵမ်းပုႈၶမ် ပၼ်ႁု(ပျတ်ႉသၶေႇ) ၵၼ်ၽၢင်ႇႁၢင်ႈ(လၵ်ႇ ၶၶေႇ) ၶွႈမူၼ်ၵၼ်ၶၼ်ႉ လူဝ်ႇလီႈၶပ်ႉၶိုင် ၼၵႇလိတ်ႇ ၽေႇသၢင်းႁူႉ။

တွၼ်ႈ(2)

ၶွတ်ႇ,ၽွတ်ႇ,ပၵ်းပိူင်(ၸီးၵၢၼ်း)ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ။

18။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႅဝ်,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း'ဝ'ၼႆႉ ၵေႃႇ,မတီႇ,ၶွႆးမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ ၵူႈလၼ်ႉလၼ်ႉၼလႊ ၵေႃႇ,မတီႇ,လွမ်းလေႇ,တွၼ်ႈ၊ လေႊဝီင်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ် ၶွတ်ႇ,ၽွတ်ႇ,ပူၵ်းတင်ႈမႃး။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႅဝ်,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း'ဝ'၊ ၵေႃႇ,မတီႇ,ၶွႆးမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၶဝ်ၼလႊ ၵေႃႇ,မတီႇ,ၶွႆးလေႊတွၼ်ႈ၊ လေႇ,ဝီင်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶၼ်ႉ ၸေလီႊ သိူၵ်ႇ,သမ်ႇ,ၵၼ်လွမ်းၵေႃႇ,မတီႇ, ၵိတ်းၵၢၼ်လၼ်ႉတၢႆႊ ၶွႆး လေႊတွၼ်ႈ၊လေႊဝီင်းၶဝ်။ လွင်ႈသိူၵ်ႇ,သၢမ်ႇ,လွမ်း ၵေႃႇ,မတီႇ,လၼ်ႉတၢႆႊၶဝ်ၶၼ်ႉ ၸေလီႊပိၼ်လွင်ႈထိသင်ႇ, ၵၼ်မေႃၵွၼ်ႁူဝ်ၶမ်းၶႄႊ ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်ပီးမိူင်း။

19။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႅဝ်,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း'ဝ'၊ ၵေႃႇ,မတီႇ, ၶွႆးမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼလႊၵေႃႇ,မတီႇ,လွမ်းလေႇ, တွၼ်ႈ၊လေႊဝီင်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၼႆႉ၊ ပႃႇ,တီႇ,ၶွတ်ႇ,လိူတ်ႊ ၽွမ်ႉႁူမ်ႊမိူင်း'ဝ'၊ မူႇ,လုမ်းၵူၼ်း(ၵၽွႆႉၵသီး)၊ ၽူႊတၢင် တူဝ် လၢဝ်းသိူဝ်းပွင်းလုင်ႊၼလႊ တၢင်တူဝ် ပူၵ်ႉၵူဝ်ႇ,ၵူၼ်း

ၽီၤ,ယုမ်,ယမ်ၵိူဝ်းလီၶဝ်ၼၼ်.၊ ၵထူးမၼ်း ပူၵ်.ၵူဝ်,ၵူၼ်း တၢင်တူဝ် ၵၼ်လီႈၽိတ်ႈမွၵ်,ဝီ.လိူဝ်းၼၼ်.၊ လွမ်းတွၼ်ႈ(ၵၼ်,တ)မၼ်း၊ ၵေ,မတီ,ၼွႆႈမိူင်းပတ်း ပိုၼ်.ၶဝ် ၶွတ်,ၽွတ်,ပူၵ်းတင်ႈ။

ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽီၤ, ၵုပ်,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ' ၵေ,မတီ, လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈ ၵူႈသၢင်.သၢင်.ၶဝ် ၶွတ်,ၽွတ်,ဝီ.ပၵ်းပိူင် ၼၼ်.၊ သင်ဝႃႈ လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈၵူႈတီးတီးၶဝ် မီးလွင်ႈ တၢင်းသီၤငၢႆ(ၵၸျ,ၵသေ,)ၵမ်,ၽိင်းပိင်း၊ မီးတၢင်းႁၼ် ထိုင်ပိူၵ်,ပိူင်ႈၵၢၼ်လိုင်၊ ၵဝ်ပိူင်ၶွတ်,ၽွတ်, ၵေ,မတီ, ၼွႆႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်.ၼၼ်. ပိၼ်တီးလိလိူင်ႈသေ ၶွတ်, ၽွတ်,ပူၵ်းတင်ႈ တိူပ်းတတ်းၵူ,လီးယူ,။

20။ သင်ဝႃႈ ထွၵ်,ၶၢမ်,ပၼ်ၵိူင်း ၶပ်.မီၵၢၼ်ငၢၼ်း ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ ၼွႆႈတွၼ်ႈၵၼ်ၼီ.၊ ၵၼ်ၵျ,ယုတိမ်(1၈) ပီးၶိုၼ်ႈၼိူဝ်- မူ,လုမ်းၵူၼ်း(လူ.ၵၽွ.ၵသီး)ၶဝ်၊ မူ,လုမ်းႁိတ်းၵၢၼ်ပီၤမၢၵ်ႈမီးၶဝ်၊ ပူၵ်.ၵူဝ်,ၵူၼ်း ႁိတ်း ၵၢၼ်ၶဝ်၊ ပူၵ်.ၵူဝ်ၵူၼ်း တွၼ်ႈၵၢၼ်ပီၤပိင်,ရျ,ငလႈ ပူၵ်.ၵူဝ်,ၵူၼ်း တွၼ်ႈၵၢၼ်ပီၤၽျေ,သျ, သျ,သၼျေ,ယေး ၶဝ်လိူဝ်းၼီ.၊ ၵမ်,လိူၵ်,ငၽယိင်း/လိၤ၊ ၵမ်,လိူၵ်ႈငၽ

ၽေႉသႃႇၵိူဝ်းလီၸလႄႈ တွၼ်ႈၵၼ်ႉတ မူႉလုမ်းၵူႈတီႈတီႈ၊ ပူၵ်ႇၵူဝ်ႉၵူၼ်း ၵၼ်မီးလိုဝ်ႈမီးသႅင် ၶဝ်ၶႄၼ်ႇ၊ သၢင်ဝႆႈ မီးၸမ်ႇလွႆ ႁၵ်ႇလိူဝ်ႇလၢတ်ႈ၊ ႁၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းႁၵ်ႇၽႅၼ် လိၼ်မိူင်း 'ဝ' ၸိလိုင်၊ ၵေႃႉမတီႉႁူင်ႈၵၢၼ်ၽိ၊, ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ'၊ ၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တႃႇသေႉ, ၶၢႆႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႇၸလႄႈ ၵေႃႉတီႉၶၢႆႈလေႃးတွၼ်ႈ၊ လေႃးဝီင်း ၵူႈတီႈတီႈၶဝ်၊ ၵုပ်ႉၵုမ်တိူင်ႉပၢင်ႉၵၼ် တဵပ်းတတ်းမၵ်း မၼ်ႈယဝ်ႇလိုင်၊ မီးသုၼ်ႉလီႈၶဝ်ႈပႃး ႁဵတ်းၵၢၼ်ၶၢႆႈႁူင်ႈ ၵၢၼ်ၽိ၊,ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ' လီႈယူႇ။ လွမ်းၸင်ႉ, ပူၵ်ႉၵူဝ်ႉၵူၼ်း ၵေႃႇလိဝ်ႇ ၵၼ်ၵေႃႉမတီႉလုမ်းၽိ၊,ၵုပ်ႉၵုမ် ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း 'ဝ' ၸလႄႈၵေႃႉမတီႉၶၢႆႈမိူၼ်းပတ်းပိုၼ်ႇ ၶဝ် ၽိတ်ႈႁူင်ႇၶႄၼ်ႇၵေႃႈ ၶဝ်ႈပႃးၶၢႆႈလုမ်းလီႈယူႇ။ ပူၵ်ႇၵူဝ်ႉၵူၼ်း ၵၼ်ၶဝ်ႈပႃးၶၢႆႈၵေႃႉမတီႉ လွမ်းလေႃ, တွၼ်ႈ၊ လေႃးဝီင်းၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇလိူဝ်းၶႄၼ်ႇ၊ ၵေႃႉမတီႉ, လွမ်းလေႃ,တွၼ်ႈ၊ လေႃ,ဝီင်းၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇၶဝ် တေလီႈၵဝ် ၶွပ်ႉပၵ်းပိူင် ၵၼ်ၵေႃႉမတီႉလၼ်ႇၸိူဝ်ၶဝ် တဵပ်းတတ်း ၶႄၼ်ႇသေ မီးသုၼ်ႉလီႈၵၶႃင်ႇၵီတ်းသၢင်ႈငၢႆႉလွမ်း လီႈယူႇ။

21။ ရွင်ႈၵၢၼ်ၽိၢ်,ၵုပ်,ၵုမ် ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း ဝ်၊ ၵေႃမတီ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိၼ်ႇ(ၵမ်, ၶၶၼ်)ၵေႃ,မတီ,ၵၢၼ် သိင်,ယျ, ၶွင်ႈလေ,တွၼ်ႈ၊ လေႃးဝိင်း ၵူႈသၢင်.သၢင်.ၶဝ် ၶီ.၊ ထျ,ၶငေလႈ ပူၵ်ႇ.ၵူဝ်,ၵူၼ်း ၵၢၼ်ၶဝ်ႈပျႈၶွင်ႈမူ,လုမ်း လိူဝ်းၶၶၼ်.၊ လွမ်းၶင်,ပၵ်းပိူင်ၵုပ်.ပတေ,ၵွၼ်တၢင်းမီး ဝီ.ၶၶၼ်.၊ မီးပုၼ်ႈၽွၼ်း(ၵူတ်,တြုး)ၵျင်.ၵမ်ယိပ်းတိုဝ်း လွမ်း။

22။ ရွင်ႈၵၢၼ်ၽိၢ်,ၵုပ်,ၵုမ် ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း ဝ် ၵေႃ,မတီ, လွမ်းလေ,တွၼ်ႈ ၵူႈသၢင်.သၢင်.ၶဝ်ၶီ.၊ ၵၢၼ် ၵေႃ,မတီ, ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိၼ်ႇ.ၶဝ် တိပ်းတတ်းမၵ်းမၼ်ႈ လိူဝ်းၶၶၼ်.၊ ၵေႃ,မတီ,လၼ်.တွႈ လွမ်းပွတ်းၶဝ်ၶၶၼ်. မီးတျ,ၵူၼ်,ပုၼ်ႈၽွၼ်း ၶပ်.ၶိုင်ၵိတ်းသၢင်ႈလွမ်း ၶျေႈ တိပ်းတတ်း ၵေႃ,မတီ,လၼ်.ၶိူဝ်ၶဝ်ၶၶၼ်.ယဝ်.။

23။ ရွင်ႈၵၢၼ်ၽိၢ်,ၵုပ်,ၵုမ် ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း ဝ်၊ ၵေႃ,မတီ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိၼ်ႇ.ငလႈ ၽူးၶဝ်ႈပျႈ ၵေႃ,မတီ, လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈ ၵူႈသၢင်.သၢင်.ၶဝ်ၶီ.၊ တေလီႈ မိုတ်,ၵိူဝ်းၵၵ်ႇ.ရွမ်မိူင်း ဝ်၊ တေလီႈၵၵ်ႇ.ရူမ်,မိုတ်,ၵိူဝ်းလိုင်ႈ မိူင်း၊ ၵၢၼ် ပျ,တီ,ၶွတ်,လိူတ်ႈၽွမ်.ရူမ်းမိူင်း ဝ် ၵွၼ်ရူဝ်

ၶမ်းၶႄႉၼႄး လွင်ႈၵေႃႉသၢင်ႈ ၵၢၼ်ငၢၼ်းၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ လိူဝ်းၶၼ်ႉ လူဝ်ႇလီႈထွၵ်ႇၶၢမ်ႇပၼ်ၵႅင်း။ လွင်ႈၶွတ်ႇ, လိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈလၢဝ်းၶိူဝ်းၼႄး တၢႆႇႁွမ်ႈလီႈယူႇ, ႁူမ်ႈႁွမ်းၵၢၼ် ပႅၼ်ၵၢၼ်ၶိုင်ႈ ၵၢၼ်လႅဝ်ၶွင်ႈမိူင်း'ဝ'ၶၼ်ႉ တေလီႈၵႅတ်ႉ, ၼႄထိင်းသိမ်း၊ လူဝ်ႇလီႈၵွၼ်ၵၢၼ် လူလွမ်ပွႆႉပႃး ငဝ်ႈႁၢၵ်ႇ, (ၵၶျေႃႉၶမ်ႉ) မၢႆမီးၵုပ်ႉပတေႃႉၼႄး ၵႅတ်ႉၵုပ်ႉပတေႃႉ, မိူင်း'ဝ'ၵူႉ။ ၵၢၼ်လီႈၶျၢင်ႉပႅၼ် ၽူႈတၢင်တူဝ် ၵၢၼ်ၶဝ်ႈ ပႃးၶွင်ႈပွၵ်ႈထူၼ်ႈၶႅဝ်ႉၶႅဝ်ႉ၊ ၶွင်ႈမူႉၵူၼ်း(လူႉၵၽွႆႉၵသီး) ၵၢၼ်မီးၵေႃးလၢႆႉ, ၵၢႉၶႄႉယဝ်ႉၶၼ်ႉ၊ တေလီႈပႅၼ် ၽူႈမီးၶမ်ႉၵတ်ႉတၢင်းၶႅၼ်, ၶဝ်ႈပႃးသူၼ်းတုမ်ၶွင်ႈၵၢၼ် ပၢႆးမိူင်း။ လွင်ႈမိတ်ႉၵိူဝ်းလမ်လွႆႈ သိူၵ်ႉသမ်ႉၶွင်ႈၵၢင် ပေႃး ၼမႈၵူၼ်းမိူင်းၶဝ်ၵေႃးမီး၊ လွမ်းၶင်ႉသၼ်ႉတၵၢင်လွႆႈၼႄး ၶေႃးယွၼ်းထိုင်ၶဝ်ၶၼ်ႉ လိပ်ႈၵွၼ်း(လေႉလၢႆႉ)ႁူထိုင် သေ တၢင်ႉပျၼၶလီႈ။ ထၢႆႉၶႄႉၽွႆႉမၼ်း လိူဝ်းၵၢၼ် ၶဝ်ႈၶွင်ႈမူႉလုမ်းၶႅ၊ လူဝ်ႇလီႈၶဝ်ပႃးတူင်ႉၶိုင် ၵွတ်းသၢင်ႈ ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ်ယဝ်ႉ။

24။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႅဝ်ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ' ၵေႃႉ, မတီႉ, ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိၼ်ႉၼႄး ၵေႃႉမတီႉ, ၶွင်ႈပွတ်းတွၼ်း

ႁူႉသၢင်ႇသၢင်ႇၼႆႉ ၵၼ်ၶဝ်ႈတီႈပိုတ်းတတ်း ၼွင်ႈပၢင်ၵုမ်တေႃႇ, ၶေႃႈၸူပ်ႇၸီႁၼ်ၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈႁူၼ်းၶိုၼ်ႈၶတ်ႈ, ၼွင်ႈပၢင်ၵုမ် မီးၶိုင်ႈၶိုၼ်ႈၼႃႇၵေလႈ သဖေႃးၽွမ်ႉလီႈလွႆႈႁၼ်ယဝ်ႉလိုင်၊ လၢင်ႈၽွမ်ႉႁၼ်တီႈပိုတ်းတတ်းမၵ်းမၼ်ႈႁူႉ၊ ထုၵ်ႇၶၸေလႈ ပူၵ်ႉႁူဝ်ႇႁူၼ်း ၵၼ်ၶိုၼ်ႈၶတ်ႈမႃး ၼွင်ႈပၢင်ၵုမ်ၼၼ်ႉ၊ လွမ်းၼင်ႇ, ၶေႃႈတီႈပိုတ်းတတ်းမၵ်းမၼ်ႈ ၼွင်ႈပၢင်ၵုမ်ၼၼ်ႉ မီးတၢႇႁူၼ်ႇပၼ်းၽွၼ်း တၢႇပွႆႇပႃးၵိတ်ႇသၢင်ႈလွမ်းလီႈယူႇ။ ပေႃးတၢင်းႁၼ်ထိုင် မီးလွင်ႈပိၵ်ႉပိူင်ႈႁၼ်၊ ႁၢင်လွႆႈသဖေႃး ၵမ်ႉမိူၼ်ႁၼ်ၸေလႈ ၵမ်ႉၵိုတ်ႇၵမ်ႉလိုဝ်ႈ ယင်းၶပ်ႇၶိုင် ၵိတ်ႇသၢင်ႈယူႇလွမ်းတွႆႈ ၶွပ်ႇပိူင်ငဝ်ႈႁၢၵ်ႇ(ၵၶျေႇၶမ်ႇ)ၼႆႉ၊ ၵိင်ၶိူဝ်လွင်ႈတၢင်း သၼ်တႁၢင်လွႆႈ ၽွမ်ႉမၼ်းမီးလိူင်ႇႁိူဝ် ႁေႃး၊ မီးသုၼ်ႇလီႈၸၢင်ႇ ၵိပ်ႇသိမ်းဝႆႉယူႇၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ၊ မီးၸၢင်ႇထူၵ်ႇၵွၵ်ႇ, ပိၼ်ၽၢဝ်ႇလီႈယူႇ။

25။ ၸွင်ႈႁၢၼ် ၽိူၵ်ႇၵုပ်ႇႁုမ်ႁၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ'၊ ႁေႃႇမတီႇၼွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႇၸေလႈ ၽူႈၶဝ်ႈႁေႃႇမတီႇ, လွမ်း ၼေႇတွၼ်ႈ၊ ၼေႇဝိင်ႈႁူႉသၢင်ႇသၢင်ႇ ၶဝ်ၼႆႉ၊ ထုၵ်ႇၶၽွႆႈ ထုၶမၼ်ႈၼၼ်ႉ မီးသုၼ်ႇလီႈလိူၵ်ႈတင်ႈ လူၵ်ႈၸမႈ(ၸမႈ ၶွႆႈ)တီႈပိုတ်းတတ်း ၼွင်ႈပၢင်ၵုမ်ႁေႃႇတီႇလီႈယူႇ။ မီးသုၼ်ႇလီႈ

ယုၵ်ႉၶိုၼ်ႈလၼ်ႉၼႄႈ သုၼ်ႇလီႈၶၢမ်ႇတၢင်းလိူၵ်ႈတင်ႈယူႇ။ ၶွင်ႈၵေႃႇမတီႇၽွင်ႇၵေႃႇမတီႇမၼ်းၶၼ်ႉ၊ ပီၼ်ၽူႈမီး ၵၢမ်း ၶၢတ်ႇ(ၵျၶႄႇ) တျႇထတ်းသၢင်ႈမူၼ်ႉၼမ်း ၼႄႈ ပၼ်-တင်းႁူႁၼ်(ၵၵျမ်ႇ,ၺီၼ်ႇ)ၼိူဝ် ၶႄႈၵၢၼ်တၢင်ၢၼ်း ၶွင်မူႇလုမ်းၵေႃႇမတီႇ ၽွင်ႇမၼ်းၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

26။ ႁွင်ႈၵၢၼ် ၽႃၢႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ၵေႃႇမတီႇၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼႄႈ ၽူႈၶဝ်ႈၵေႃႇမတီႇလွမ်း ပွတ်းတွၼ်ႈၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၼီႉ၊ ထျႇၼၼႄႈ ပူၵ်ႉၵူဝ်ႇ ၵူၼ်းၵေႃႉလီဝ်ၶဝ်ၼီႉ၊ လွမ်းၶင်ႇ သၼ်ႇတၵၢင်လွႆတၢင်း ႁၼ်ထိုင်ၶဝ်ၵူႈပိုင်ပိုင်ၶၼ်ႉ ထူၵ်ႇၵွၵ်ႇတၢင်ႇၼၶ ၵႈတီး ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ်ၵေႃႇမတီႇၼႄႈ မူႇလုမ်းၵူၼ်း(ၵၽွႆႉၵသီး)ၶဝ် တွၼ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉၼၢ၊ လွမ်းၶင်ႇ ပေႇလသီႇၶေႈလီၼၶ တၢင်း ၵၼ်ၵီဝ်ႇလူၺ်ႈလွင်ႈမိူင်း 'ဝ' ၼႄႈ ၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈ(ၵယေးယွႆႇ) ၵၼ်ၵီဝ်ႇၶွင်ႈလွမ်း ပွတ်းတွၼ်ႈလိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီးသုၼ်ႇလီႈၶျၢင်ႉ ၶဝ်ႈပႄႈၵုပ်ႉၵုမ်ၵွတ်းသၢင်ႈလွမ်းလီႈယူႇ။ ၵိင်ၼိူဝ်ၶႄႈၵၢၼ်တၢင်ၢၼ်း ၶေႈၶပ်ႉသိုင် ထျၶ့လုမ်းပွင် ၵၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်ႈၶဝ်ၼႄႈ ၽူႈႁၢပ်ႈထမ်းၵၢၼ် မိူင်း 'ဝ' ၶဝ်ၶၼ်ႉ၊ လွင်ႈပၼ်တၢင်းႁူႁၼ်ၼႄႈလွင်ႈထတ်းသၢင်ႈ

မူၼ်ႉၸမး(ဝေ,ၽၼ်ႇ,)လိူဝ်းၼီႉ၊ မီးသုၼ်ႇ,လီႈၶႂၢင်ႉ ၶပ်ႉသိုင်ၵိတ်းလီႈယူႇ။ လွင်ႈမီးလွၵ်ႇၶွႆးၸႁႉႁၢမ်း၊ ၶွႆးယျႉၵဝ်း၊ ပူၼ်ႉပဵၼ်မီၢမီး(ၵုပ်ႉပတေ,)လိူဝ်းၼၼ်ႉ၊ မီးသုၼ်ႇ,လီႈ ၶႂၢင်ႉ ၶဝ်ႈပႂ်းလုမ်ႇ,လၢမ်း လႅတ်ႈသေးလွမ်းလီႈယူႇ။

27။ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽီၢ,ၵုပ်ႇ,ၵုမ်ၵၢၼ်မူိင်း–မူိင်း'ဝ' ၵေႃ, တီႇ,ၼွႆးမူိင်းပတ်းပိုၼ်ႉၸလႈ ၽူႈၶဝ်ႈၵေႃ,တီႇ, လွမ်းလေ, တွၼ်း၊ လေ,ဝိင်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၼီႉ၊ လွမ်းၼင်ႇ, ထျ,ၼ ၸလႈပူၵ်ႉၵူဝ်ႇ,ၵူၼ်းၵေႃႉလိဝ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ၊ သင်ဝႆႈမၼ်း ၶွႆးယၢင်ႉလိုဝ်ႈ ၼေႃးၵၢၼ်မၼ်းၼီလိုင်၊ ပေႃးၵေႃ,မတီႇ,လၼ်ႉ ၼူိဝ်ၶဝ် ၵုပ်ႇ,ၵုမ်ၵၢၼ်တႅပ်းတတ်း ပိုၼ်ၽေၢဝ်ႇ,ယဝ်ႉၵေႃႈ မီးသုၼ်ႇ,လီႈထွၼ်ၵွၵ်ႇ,သေ ၼွႆးမူႇ,လုမ်းလွတ်ႇ,လိဝ်းယဝ်ႉ။

28။ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽီၢ,ၵုပ်ႇ,ၵုမ်ၵၢၼ်မူိင်း–မူိင်း'ဝ' ၵေႃ, မတီႇ, ၼွႆးမူိင်းပတ်းပိုၼ်ႉၸလႈ ၽူႈၶဝ်ႈပႂ်းၵေႃ,တီႇ,လွမ်း လေ,တွၼ်း၊ လေ,ဝိင်းၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၼီႉ၊ ထျ,ၼၸလႈ ပူၵ်ႉၵူဝ်ႇ,ၵူၼ်းၵေႃႉလိဝ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ–ပေႃးဝႆႈမီးလွင်ႈ ၶွႆးၸႁႉ ႁၢမ်း၊ယျႉၵဝ်း၊ပူၼ်ႉပဵၼ်(ၽွၵ်ႇ,ပဵၼ်,)ၼူိဝ်မီၢမီး(ၵုပ်ႉပတေ,) ၸွင်ႈၵၢၼ်တီႈၵုပ်ႇ,ၵုမ် ၵၢၼ်မူိင်း–မူိင်း'ဝ' (ၵမ်,ၼၼ်) ၶေႃးတႅပ်းတတ်းၼွႆးပၢင်ၵုမ်ၸလႈ ၶေႃးတႅပ်းတတ်း မၵ်း

မၼ်း ၵၼ်ၵေႃႉမတီႈ႒ၢပ်ႇ၊ၵၢၼ်တႃႇသေ ၶဝ်ၶၢၼ်ႇၼႆ လိုင်၊ ၵိင်ၶိူဝ်သိၢင်၊(ၵၶျေႃႉၵၶေႉ)လိူင်ႇ(ၵမု) မၼ်း ၶၢၼ်ႇ၊ၵေႃႉမတီႈၾူး႒ၢပ်ႇ၊ၵၢၼ်တႃႇသေ ၶွင်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႇ ၼလ်ႈ ၵေႃႉမတီႈၾူး႒ၢပ်ႇ၊ၵၢၼ်တႃႇသေ လွမ်းပွတ်းတွၼ်း ၶဝ်ႇၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇ၊ သင်ႇသွၼ်ပၼ်သတိသေယဝ်ႉ၊ ၸွင်ႈ ၵၢၼ်ၾီႈ၊ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ' ၵေႃႉမတီႈ၊ၶွင်းမိူင်း ပတ်းပိုၼ်ႇ(ၵမ်ႇၶၢၼ်)လွင်ႈမၼ်းပီၼ် ၾူးၶဝ်ႈၵေႃႉမတီႈ လွမ်းပွတ်းတွၼ်းၶၢၼ်ႇ ၶၼ်ႈထွၼ် ၵွၼ်ႇပိုတ်ႈလီႈယူႉ။ ထႃႇၶေ၊ မူႉလုမ်း(ၵၾွႆႇၵသီး)(ၵမ်ႇၶၢၼ်) ပူၼ်ႇၵူဝ်ႉ ၵူၼ်းၵေႃႉလိဝ် ၵၼ်လီႈၶၢမ်ႇတၢင်းၵဝ်လိူင်ႈ(ၵမု)ၶၢၼ်ႇ၊ ပေႃးဝႃႈၶဝ်ပီႈ၊႒ပ်ႇၶၢမ်ႇ လွင်ႈတၢင်းၾိတ်းၶဝ်ၼလ်ႈ ၶိုၼ်း ၶွႆးယွၼ်းႁိူဝ်းၼမ်းလိတ်ႈသေးတူၺ်း လွင်ႈၵမု ၶဝ်ၶၢၼ်ႇ ၼႆလိုင် မီးၶူင်ႇတၢင်ႉပျႃႉယွၼ်းထိုင်လီႈယူႉ။

တွၼ်ႈ (3)
ၵေႃႉမတီႉ,ၶွင်ႈမိူင်းတၢင်းသိူင်ႈ။

29။ ၸွင်ႈၵၢၼ်ၽႅၼ်ႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ် ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ထုၼ်ႉ, ၶေ ၵၢၼ်ၶဝ်ႈပႆး ၶွင်ႈၵေႃႉမတီႉ, ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႇၶဝ်ႇ၊ ၶေႃႈတိူပ်းတတ်း ၽူႈၶဝ်ႈၵေႃႉမတီႉ,လိၢ်လိၢ်ၵေႃႉၼႄႈ ပူၵ်ႇ ၵူဝ်ႉ,ၵူၼ်း ၵၢၼ်လီးၶၢမ်ႉ,တၢင်းလိူၵ်ႈတင်းလွမ်းၵူႈပွၵ်ႈလိူဝ်း ၶဝ်ႇ၊ ႁူဝ်ပဝ်ႈၵေႃႉမတီႉ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႇၶဝ် လိူတ်ႈသေး ၽွမ်ႇလီးလူဝ်ႇၵၼ် ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ်ၵေႃႉမတီႉ, မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၵွၼ်တၢင်း ၼႄႈ ၵေႃႉမတီႉ,ၽူႈၶဝ်ႈႁၢပ်ႉ,ၵၢၼ်တႃႉ,သေႉ,ၶဝ် လၢင်ႈၵုပ်ႉ, ၵုမ်ငူပ်းငီ ၵၼ်တိူပ်းတတ်း။

ၵေႃႉမတီႉ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႇ ၽွင်းယၢမ်းမိူဝ်ႈႁၢပ်ႉ, ထၢမ်းၵၢၼ်ယူႉ,ၶၶၼ်ႇ ပေႃးမီးလွင်ႈၶွင်ႈၽိူမ်ႇထိူမ် (ၵမ်ႉ, ၶၶၼ်)ၶွင်ႈလိူၵ်ႈလိူဝ်ႈ ထုၼ်ႉၶေႉ,ၽူႈၶဝ်ႈပႆး ၵေႃႉမတီႉ,လိၢ်ၵေႃႉ ၼႄႈ တွၼ်ႈတႃႉ,တိူပ်းတတ်းလိူၵ်ႈၵဝ်ပူၵ်ႇ,ၵူဝ်ႉ,ၵူၼ်းလိူဝ်း ၶဝ်ႇ၊ သင်ဝႃႈ ႁူဝ်ပဝ်ႈ(ၵုၵ်ႇ,ၵထ)ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ်ပွၵ်ႈၶဝ်ႇၶဝ်ႇ ၽွမ်ႇလီးလူဝ်ႇၵၼ်တိူတ်းတတ်းမႃးယဝ်ႉ,ၵွၼ်ႇ၊ ၵေႃႉမတီႉ, ၽူႈႁၢပ်ႉ,ၵၢၼ်တႃႉ,သေႉ, လၢင်ႈၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၼ် တိူပ်းတတ်း

ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ် ၵူႈပွၵ်ႈလီႈယဝ်ႉ။

30။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႉ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ' ၵေႃႉမတီႉ,ၶွင်ႈမိူင်းတၢင်းသိူင်ႈဧလႈ ၽူႈၶဝ်ႈၶွင်ႈၵေႃႉမတီႉ, လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈ ၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၼီႉ၊ ၶၢဝ်းယၢမ်းႁၢပ်ႉ, ထၢမ်းၵၢၼ်ၼၼ်ႉ ပီၼ်(5)ပီႈတီႉမ်။ သင်ဝႃႈမီးလွင်ႈလၢၵ်ႉ, လီး(ၵယေးပေႃႉ) ၼႄႈၵၢၼ်သေလွင်ႈလွင်ႈ၊ ၵေႃႉမတီႉ, ႁၢပ်ႉ,ၵၢၼ်တႃႉသေၶဝ်ဧလႈ ၽူႈၶဝ်ႈပႃး ၶွင်ႈၵေႃႉမတီႉ, လီ လီၵေႃႉ တေၼိုၼ်းၵုပ်ႉ,ၵုမ်တိူင်ႉ,ပၢင်ၵၢၼ်၊ ပေႃးဝႃႈၽိူဝ်ႉ, ထွၵ်ႉ,ၶၢမ်ႉ,မီးၼမ်(သၢမ်ပုၼ်ႉ,ဧလႈ- မီးသွင်ပုၼ်ႈ) ထွၵ်ႉ, ၶၢမ်ႉ,ယူၼ်ႉလိူင်၊ ၵွၼ်ၵၢၼ်တီႈပ်းတတ်း မၵ်းမၼ်ႈသေ ၽိူမ်ႉထီႈမ်ပၼ် ၶၢဝ်းယၢမ်းမၼ်း ႁၢပ်ႉ,ထမ်းၵၢၼ်ထိူင်ႈၵေႃး လီႈယူႉ,။ ၶွင်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းလီႈဝ်ၵၢၼ်ၼၼ်ႉ ၵေႃႉၵၼ်လီး ၶၢမ်ႉ,တၢင်းလိူၵ်ႈတင်ႈၼၼ်ႉ သိုပ်ႉ,ႁၢပ်ႉ,ထမ်းတႃႉ,ပူၼ်ႉ,ပုၼ်ႈ ၽွၼ်းမၼ်းၵူႉ,လီႈယဝ်ႉ။

31။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႉ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ' ၵေႃႉ, မတီႉ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ ဧလႈ ၽူႈၶဝ်ႈၵေႃႉမတီႉ,ၶွင်ႈပွတ်း တွၼ်ႈၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၼီႉ--- တေလီႈၽွတ်ႉ,ႁိၼ်းပၼ် ႁူဝ်ပဝ်ႈ (ဥက္ကဌ)(1)ၵေႃႉ၊ ႁိမ်ႁူဝ်ပဝ်ႈ တေမီးလီၵေႃႉ။

ၽူႈၶမ်းၶွင်ႈၵူႈလွင်ႈ(အတွင်းရေးမှူးချုပ်)(1)ၵေႃႉ၊ ၵိမ်
ၽူႈၶမ်းၶွင်ႈၵူႈလွင်ႈ (ဒု အတွင်းရေးမှူးချုပ်)
တေမီးလႄႈၵေႃႉ။ၵေႃႉ၊ ၽွတ်ႇၽွႆႉပူၵ်းတင်ႈလႆႈယူႇ။

32။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ၵေႃႉ, မတီႉ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼလႆႈ ၽူႈၶဝ်ႈၵေႃႉ,မတီႉ,ၶွင်ႈပွတ်း တွၼ်ႈၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇၶဝ်ၼႆႉ၊ တေလႆႈႁွင်ႉၵိုတ်း ပၢင်ၵုမ် လူင်(1)ပီႊ ၼိုင်ႈပွၵ်ႈ။ ၶွင်ႈၵေႃႉ,မတီႉ, ၽူႈၶၢပ်ႇ,ၵၢၼ်တၢင်ႇ, သေ,ၶဝ်ၶၼ်ႉ သင်ဝႃႈမီး လွင်ႈၶႂ်ႈၵိုတ်းသၢင်ႈသေ,လွင်ႈ လွင်ႈလိုင် ႁွင်ႉၵိုတ်းပၢင်ၵုမ်ၵၢၼ်လႆႈယူႇ။

33။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ၵေႃႉ,မတီႉ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၶဝ်ၼႆႉ၊ ၵၢၼ်ၸၢင်ႉၵၢၼ်ၶႄႇ, ပၢင်-ၵုမ်ၵေႃႉ,မတီႉ, ႁူပ်ႉထူပ်းတေႃႇၶႄႇၼႆႉ မီးၼင်ႇပႃးတေႃႈၼႆႉ-

(1) ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်,ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ၶဝ်ၼႆႉ တေလႆႈလူလွမ်ထိင်းသိမ်း၊ မူၼ်ႉၼမႂ်း၊ တေလႆႈၵျင်ႇၵမ်ယိပ်းတိုဝ်း ၵိုတ်းသၢင်ႈၵူႈ, လွမ်း ၶွပ်ႇ,ပၵ်းပိူင်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

(2) ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်,ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ'

ၶဝ်ၼႆႉ တေလီႇၽွတ်ႉၵျၢၼ်းပၼ် ႁူဝ်ပဝ်ႇလူင်
(ဥက္ကဌ)ၼင်ႇ ၵိမ်ႁူဝ်ပဝ်ႇ(ဒု ဥက္ကဌ)။ ၽူႈၶမ်း
ၼွႆးၵူႈလွင်ႈ(အတွင်းရေးမှူးချုပ်)ၼင်ႇ ၵိမ်
ၽူႈၶမ်းၼွႆးၵူႈလွင်ႈ(ဒု အတွင်းရေးမှူးချုပ်)

(၃) ၵေႃႉမတီႈ, ၶၢပ်ႉၵၢၼ်တႃႇသေႉ, လွမ်းၶင်ႉ,
လိၵ်ႈတၢင်ႉထိုင်(အစီရင်ခံစာ) ၶဝ်ၼႆႉ
တေလီႇလိပ်ႈၵျၢၼ်း၊ လိၵ်ႈသေး၊ ထွမ်ႉၵဝ်။

(4) ၼေႈၵၢၼ်လမ်ႉလွမ်ႉ(ကယေးယွႆႉ) ၼေႈ လိ
သင်ႉ, ၶွင်ႉမူႉလုမ်းၼၼ်ႉ ၵေႃႉမတီႈ, တေလီႇ
ၵုပ်ႉၵုမ်တိူင်ႉပၢင်ၵၢၼ် တိပ်းတတ်း။

(5) ၼေႈၵၢၼ်လမ်ႉလွင်ႈ(ကယေးယွႆႉ)ၼင်ႇ ပေႃႉ
လသီႈ, ၼေႈလိၼၼတၢင်း ပႃႉတီႉၶွတ်ႉလိူတ်ႈ
ၽွမ်ႉႁူမ်ႈမိူင်း'ဝ'၊ တေလီႇၵုပ်ႉၵုမ်တိူင်ႉပၢင်ႉ၊
ပၼ်တၢင်ႈႁူ၊ ထတ်းသၢင်ႈမူၼ်ႉၼမ်း။

34။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽေႃ၊ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ'
ၵေႃႉမတီႈ, ၼွႆးမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼင်ႇ ၽူႈၶဝ်ႈၵေႃႉမတီႈၼွႆး
ပွတ်းတွၼ်ႈၵူႈသၢင်ႉသၢင်ႉၶဝ်ၼႆႉ၊ တေလီႇၽွတ်ႉၽွႆႉ ၵေႃႉ
မတီႈ, ၶၢပ်ႉၵၢၼ်တႃႇသေႉမီး၊ ၵၢၼ်ငၢၼ်းၵၼ်ၵိဝ်ႉလူလွႆး

ၶွင်းမူႉလုမ်းၶၼ်ႇ၊ တေလီႈၵႂၼ်ႁူဝ်ၶမ်းၶေႃးသေ ၵိတ်း သၢင်ႈဂူႉ။

ၶွင်းဂေႉမတီႉၵႃပ်ႉဂၢၼ်တႃႉသေၶဝ်ၼႆႇ၊ တေလီႈ ၽွတ်ႉၵိၼ်းပၼ် ႁူဝ်ပဝ်ႈဂေႉမတီႉၶွင်းမူိင်းပတ်းပိုၼ်ႇ၊ ၵဵမ်ႁူဝ်ပဝ်ႈ၊ ၽူးၶမ်းၶွင်း၊ ၵဵမ်ၽူးၶမ်းၶွင်းၼလႈ ၽူးၶဝ်ႈ ပႃး ဂေႉမတီႉၵႃပ်ႉဂၢၼ်တႃႉသေႉ လိူဝ်းၼႆႇယဝ်ႉ။ လိူဝ်း ၽူးတၢင်တူဝ်(ကိုယ်စားလှယ်လောင်း)ၶဝ်ၶၼ်ႇ၊ ၸွင်ႈဂၢၼ် ၽိၢႉကုပ်ႉဂုမ်ဂၢၼ်မူိင်း–မူိင်း ဝ ဂေႉမတီႉ ၶွင်းမူိင်းပတ်း ပိုၼ်ႇၶဝ်ၼႆႇ၊ ထႃႉၶမူႉလုမ်းဂူၼ်း(ကၽွႆႇကသီး)ၶဝ်၊ လၢဝ်းၶူဝ်းပွင်းလုင်ႈၶဝ်ၼလႈ ပူၵ်ႇဂူဝ်ႉဂူၼ်း ဂူႈလၼ်ႇထၢၼ် ဂူႈတီႈတီႈၶဝ် မႃးပွင်ႉသိၼ်ႈလိုဝ်ႈယဝ်ႇသေ၊ တွၼ်ႈတႃႉ တေၶဝ်ႈၶွင်းမူႉလုမ်းၶၼ်ႇ လူဝ်ႉလီႈလိူၵ်ႈတၢင်ႈ ၶွင်းပၢင်ဂုမ် ႁူပ်ႇထူပ်းတေႃႉၶေႈ ဂေႉမတီႉၶွင်းမူိင်းပတ်းပိုၼ်ႇ ၶၼ်ႇ ဂူႉယဝ်ႉ။

35။ ၸွင်ႈဂၢၼ်ၽိၢႉကုပ်ႉဂုမ် ဂၢၼ်မူိင်း–မူိင်း ဝ ကၢမ်းၶေႃတ်ႉ(ကႃႉၶေႉ)ဂေႉမတီႉ ၶွင်းမူိင်းပတ်းပိုၼ်ႇ ၶဝ် တေလီႈၶပ်ႇၶိုၼ် ၵိတ်းသၢင်ႈဂူႉလွမ်းၶၼ်ႇ မီးၶင်ႉ ပႃႉတွင်ႈၼႆႇ–

(1) ရွင်ႈၵၢၼ်ၽႅၼ်ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း 'ဝ'
ၵေႃႉမတီႉၼႂ်းမိူင်းပတ်းပိူၼ်ႈၸလႄႈ ၽူႈၶဝ်ႈ
ၵေႃႉမတီႉၼႂ်းပွတ်းတွၼ်ႈၵူႈသႃႇသၢင်ႇၶဝ်ၼၼ်ႉ
တေလႆႈ သပ်းလႅင်းၸၼ် တီႈပွင်ႇ(ၵထိၵ်ႉ,
ပေႉ) ပၵ်းပိူင်မၢႆမီႈၼၼ်ႉ ၸႅင်ႈလႅင်ႈ လႅင်း
လႅင်းလီၸလႄႈ ထိုင်တီႈႁဵတ်းပဵၼ်ၼမ်ႉပဵၼ်ႈ
တူဝ်မႅင်ႈၼၼ်ႉ၊ လူဝ်ႇလီႈလူလွမ်လူၺ်းထိုင်း
ႁဵတ်းသၢင်ႈၵူႈလွမ်းၶွပ်ႇပၵ်းပိူင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

(2) ရွင်ႈၵၢၼ်ၽႅၼ်ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း 'ဝ' ၼႆႉ
ပၢင်ၵုမ်ရူပ်ႉထူပ်းတေႃႇၸေႃး ၵေႃႉမတီႉၼႂ်းမိူင်း
ပတ်းပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ တေလႆႈၵႂၢၼ်ႇရူဝ်ၶပ်ႉသိုင်၊
မိူၼ်ၼင်ႇၵူႈပွၵ်ႈၼၼ်ႉ - ၵႂၢၼ်ႇၸေႃႇပီႇထိုင်
ပၢင်ၵုမ်ရူပ်ႉထူပ်းတေႃႇၸေႃးပွၵ်ႈထူၼ်ႈ(1)ၼၼ်ႉ၊
လွမ်းၼင်, ၽူႈၶဝ်ႈၵေႃႉမတီႉ, ၵၼ်ၶဝ်ႈပႃး
တင်းသဵင်ႈၼၼ်ႉ. တေလႆႈလၢတ်းပၢင်ၵုမ်ၵေႃႉ,
မတီႉ, ရူပ်ႉထူပ်းတေႃႇၸေႃႈဝႃႉၵႂၢၼ်တၢင်း။ ၼႂ်း
ပၢင်ၵုမ် ရူပ်ႉထူပ်ႉထူပ်းတေႃႇၸေႃႈၼၼ်ႉ၊ လူဝ်ႇ,
လိူၵ်ႈတင်ႈ သၽႃႇပတိ ၽူႈၼင်ႈလိူင်ႈ၊ ပိူဝ်ႈ

တႃႇပိၼ်ၾူႈၶင်ႈလိုင်ႈငလႈ ၵွၼ်ႇႁူဝ်ၶပ်ႉသိုင်
ပၢင်ၵုမ် ႁူပ်ႈထူပ်းတေႃႇၶေႃႈ ပွၵ်ႈထူၼ်ႈ (1)
ၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

(3) ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူ, ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ပိၼ်ၾူႈၶပ်ႉသိုင် တူၺ်းလွမ်ႈ ၶွပ်ႇပိူင်မိူဝ်ႈ (ၵုပ်ႉပတေႃႇ)ၶၼ်ႈ ၽေႃႈၶမ်ႉၽေႃႈတူဝ်။

(4) ၶေႃႈတိပ်ႈတတ်း ၵေႃႇမတီ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်ႈပိုၼ်ႉ ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ်ၶၼ်ႈ လူဝ်ႇ,လီႈၵိတ်ႈသၢင်ႈလွမ်ႈ ႁွင်ႈ ၽေႃႈၶမ်ႉၽေႃႈတူဝ်။

(5) မိူဝ်ႈၽွင်ႈၵိတ်ႈလိုဝ်ႈ ပၢင်ၵုမ်ႁူပ်ႉထူပ်းတေႃႇ, ၶေႃႈၵေႃႇမတီ, ၶွင်ႈမိူင်းပတ်ႈပိုၼ်ႉယူႇၶၼ်ႈ လွမ်းၶင်, ၶေႃႈႁၼ်ထိုင် ၵၼ်လမ်,လွင်ႈ ၵၼ်တေတၢင်ႇငၶတီႈ ပႃႇတီႇ,ၶွတ်ႇလိူတ်ႈ ၽွမ်ႉႁူမ်ႇမိူင်း'ဝ'ၶဝ်ၶၼ်ႈ တေလီႈ လိတ်ႈ သေးတူၺ်းလီငၢမ်းယဝ်ႉမၵ်းမၼ်ႈၵူႇ။

(6) လွင်ႈယုၵ်ႉတၢင်ႇလၼ်ႉငလႈ လွင်ႈၶုၵ်ႇထွၼ် လၼ်ႉၵိမ်ၾူႈၶမ်းၶွင်ႈ(ဒုအတွင်းရေးမှူးချုပ်) ၵေႃႇမတီ,ၶွင်ႈမိူင်းပတ်ႈပိုၼ်ႉၶၼ်ႈ၊ တေလီႈ

ၶပ်ႉသိုင် ၵိတ်းလွမ်းၶွပ်ႇပိူင် ၶေႃးတၢပ်ႈတၢတ်း ၽူႈၸမ်းၸွမ်ႈငူႈလွင်ႈ(အတွင်းရေးမှူးချုပ်) ၸၼ်ႉၵူႈယဝ်ႉ။

(7) ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႆၢ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ' ၵေႃႉ, မတီႉ,ၸွမ်းမိူင်းပၢတ်းပိုၼ်ႉၸီႉ. လွင်ႈၶွတ်ႇ,ၽွတ်ႇ, ၸေႈၵၢၼ်ၵေႃႉ,မတီႉ,ၸွမ်းမိူင်းပၢတ်းပိုၼ်ႉ၊ လွင်ႈ သိုၼ်းၿမး လိၵ်ႈလၢႆးၵၢၼ်ၵီဝ်,ၶွင်ႈလွမ်းတၢႉ, ဝူၼ်ႉ,ပုၼ်ႈၽွၼ်းၶဝ်ၸၼ်ႉ. ထုၵ်ႇ,လီယုၵ်ႉ. တၢင်,ပၼ်(ၵမ်,ၸၼ်ႉ) ထုၵ်ႇ,လီၸုၵ်ႇ,ထွၼ် ၵွၵ်ႇ,ၵေႃ တၢႉ,ဝူၼ်ႉ, ပုၼ်ႈၽွၼ်းၶဝ်ၸၼ်ႉ. ၶပ်ႉသိုင်ၵိတ်းလီးယူႇ။

36။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႆၢ,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ'၊ ႁူဝ်ပဝ်ႈ (ၵုၵ်ႉ.ၵထ)ၵေႃႉ,မတီႉ, ၸွမ်းမိူင်း ပၢတ်ႉ. ပိုၼ်ႉ.ၸၼ်ႉ.လွမ်းၸင်, ၸေႈၵၢၼ်တၢင်ႇၼမ်း လမ်ႈလွင်ႈ(ၵယေးယႂ်ႉ)ၸွမ်းၵေႃႉ,မတီႉ, ငူႈဝၼ်းဝၼ်းၸၼ်ႉ၊ တေလီႈၵွၼ်ႁူဝ် ၶပ်ႉသိုင်ၵိတ်းသၢင်ႈၵူႈ၊ ၵိမ်ႁူဝ်ပဝ်ႈၿလႈ ၽူႈၸမ်းၸွမ်ႈၸၼ်ႉ. လူဝ်ႇ,လီႈၶဝ်ႈပႃး

လွႆႈထႅမ် ၶိူဝ်ၶေႃႈဝၢင်းၽႅၼ် ႁူဝ်ပဝ်ႈၵုၵ်ႉၵထ
ၸၼ်ႉယဝ်ႉ။

37။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း - မိူင်း ဝ ၼႆႉ၊
တေႃႇဝူၼ်ႉပုၼ်ႈၽွၼ်း ၵဵမ်ၽူႈၸမ်းၸွႆႈ
ၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တေႃႇသေ၊ ၸွႆးမိူင်းပတ်း
ပိုၼ်ႉသေၵေႃႉၵေႃႉၸၼ်ႉ ၶွတ်ႇၽွတ်ႇ၊
မုၵ်ႉလုမ်းႁူၼ်း မၢင်လုမ်းသေ ၽွတ်ႇၵဵၼ်း
ပၼ်း ထႃႇၸလုမ်းပွင်ၵၢၼ် ၵၼ်သိူင်ႇယႃႇ၊
လွမ်း ၽႄႇသႃႇႁူႉလၢဝ်းၶိူဝ်း ၸွႆးမိူင်းၶဝ်
သေယဝ်ႉ၊ ၼႆႉပႃၼ် ပိူဝ်ႈတေႃႇလွႆႈထႅမ်
ၸေႃႈၵၢၼ် ၽူႈၸမ်းၸွႆးၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တေႃႇ
သေၶဝ်ယဝ်ႉ။ လွမ်းၸင်ႇ၊ ၸေႃႈၵၢၼ်ၶေႃႈ
ဝၢင်းၽႅၼ်ၽူႈၸမ်းၸွႆးၸၼ်ႉ ၵၼ်ပႃၼ်
ၵဵမ်ၽူႈၸမ်းၸွႆး ၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တေႃႇသေ၊
သေၵေႃႉၵေႃႉၶဝ် ၸၼ်ႉလူဝ်ႇလီႈၶဝ်ႈပႂ်ႉလွႆႈ
ထႅမ် ၶပ်ႉသိုင်ႁဵတ်းသၢင်ႈလွမ်း။

38။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်ႇၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်ႈ - မိူင်း ဝ ႁူဝ်
ပဝ်ႈၵေႃႉမတီႉၸွႆးမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၼႆႉ၊ တွၼ်ႈတေႃႇၵေႃႉမ

တီႈၼႂ်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ တေႁ်တ်းၵၢၼ်လီႇငီၤႇလူမ်ၼၼ်ႉ လူဝ်ႈလီႇပူၵ်းတင်ႇပၼ် ထုႈၼေလုမ်းပွင်ၵၢၼ်မၢင်ႈၵၼ်၊ ၵေႃႈမတီႈႁၢပ်ႈၵၢၼ်တုႈသေႈ၊ တီႉပ်းတတ်းမၵ်းမၼ်ႇၼႂ်းပၢင် ၵုမ်ယဝ်ႉ ၶွတ်ႈၽွတ်ႈပူၵ်းတင်ႇလီႇယူႈ။

တွၼ်ႇ(4)
ၵေႃႈတမီႈ လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႇ။

39။ ထုႈၼ ၵၼ်ၶဝ်ႇပႃးၼႂ်းၵေႃႈမတီႈလွမ်းပွတ်း တွၼ်ႇၶဝ်၊ ၽူႇတၢင်တူဝ် ၵေႃႈမတီႈ ၶဝ်လီၵေႃႉၸလႆး ပူၵ်ႉ ၵူဝ်ႈၵူၼ်းၶဝ်ၼၼ် ၵေႃႈမတီႈလၼ်ႉၼိူဝ် ၽူႇႁၢပ်ႈ ၵၢၼ် တုႈသေႈ လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႇ လူဝ်ႈၵုပ်ႈၵုမ်ၵၼ်တီႉပ်းတတ်း မိူၼ်ၵူႈပွၵ်ႇ။ ၼႂ်းၽွင်းယၢမ်း ၵေႃႈမတီႈၵိဝ်ႈၶွင်ႇလွမ်းပွတ်း တွၼ်ႇၶဝ် ႁၢပ်ႈထၢမ်းၵၼ်ယူႈၼၼ်ႉ၊ တီႇၸတႉမၼ်း ထုႈၼၵၼ်ၶဝ်ႇပႃး၊ ၽူႇတၢင်တူဝ် ၽူႇၶဝ်ႇၵေႃႈမတီႈလီ လီၵေႃႉ မီးသီၢငီၤႇ(ၵၶျႈၵၶေႉ)ၵမ်ႈၼၼ်ႉ မီးလွင်ႇ လူဝ်ႈလီၵ်ႇလီႇလီၵေႃႉၼီလိုင်၊ ၵေႃႈမတီႈလွမ်းပွတ်းတွၼ်ႇ ၶဝ် လူဝ်ႈၵုပ်ႈၵုမ်ၵၼ်သေ တီႉပ်းတတ်း၊ မိူၼ်ၼင်ႈႁ်တ်း

မႃးၵူႈပွၵ်ႈၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

40။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း ‘ဝ’ ၵၢၼ်ၵီဝ်,လူၺ်ႈၶွင်ႊလေႉ,တွၼ်ႈ၊ လေႉဝီင်း၊ လေႉဝီင်းၶိုၵ်ႉ,တွၼ်ႈၶၼ်ႈ၊ ၶၢဝ်းယၢမ်းဢေႃ,မတီႈ, လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈၶဝ် ၵႃပ်ႉ,ထၢမ်းၵၢၼ်ၶၼ်ႈ ပီၼ်(5)ပီႊ။ ပေႃးဝႃႈမၼ်း သိုပ်ႉ,လိူၵ်ႈတင်ႈထီင်ႈဢေႃး၊ သိုပ်ႉ,ၵျိတ်းသၢင်ႈၵူႉ,လွမ်း တႃႉ,ၵူၼ်ႉ,ပုၼ်ႈၽွၼ်းမၼ်းၶၼ်ႈလီႈယူႉ။

41။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း ‘ဝ’ ၵၢၼ်ၵီဝ်,လူၺ်ႈ ၶွင်ႊဢေႃ,မတီႈ,လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈၵူႈသၢင်ႈ သၢင်ႈၶဝ်ၶိူဝ်ႈ၊ တေလီႈၽွတ်ႉ,ၵျိၼ်းပၼ် ႁူဝ်ပဝ်ႈ၊ ၵျိမ်ႁူဝ် ပဝ်ႈၸလႈ ၽူႈၶမ်းၶွင်ႊၵူႈလွင်ႈ ၶိုင်ႈဢေႃ။

42။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်,ၵုပ်ႉ,ၵုမ် ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း ‘ဝ’ ၵၢၼ်ၵီဝ်,လူၺ်ႈ ၶွင်ႊဢေႃ,မတီႈ,လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈၵူႈသၢင်ႈ သၢင်ႈၶဝ်ၶိူဝ်ႈ၊ တွၼ်ႈတႃႉ,ၵျိတ်းပၢင်ၵုမ်ႁူပ်ႉထူပ်းတေႃ,ၶေႃး ၶၼ်ႈ တီႈၵေႃ,သုတ်းၶၼ်ႈ (1)ပီႊ ၶိုင်ႈပွၵ်ႈ လူဝ်ႉ,လီႈ ၶပ်ႉၶိုင်ၵူႉ,ယဝ်ႉ။

43။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽိူဝ်,ၵုပ်ႉ,ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း ‘ဝ’ ၵၢၼ်ၵီဝ်,လူၺ်ႈၶွင်ႊပၢင်ၵုမ် ႁူပ်ႉထူပ်းတေႃ,ၶေႃး ၵၢၼ်

ၵေႃႉမတီႉ, လွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈ ၵူႈသၢင်ႇသၢင်ႇၶဝ် တေလီႈ ၶပ်ႇသိုင်ၵူႉၼၼ်ႉ မီးၼင်ႇပႆႈတွႆႈၼႆႉ -

(1) တေလီႈလိူၵ်ႈတင်ႈၽွတ်ႈၸၼ်ႈႁူဝ်ပဝ်ႈ၊ ၵိမ်ႉႁူဝ်ပဝ်ႈဢလႈ ၽူႈၼမ်းၼွင်ႈဢလႈ ၽူႈၶဝ်ႈ ပႆႈ ၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တႃႉသေ, ၵၢၼ်ၵိဝ်ႉ, ၶွင်ႈလွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈလိူဝ်ႈၼၼ်ႉ။

(2) လိၵ်ႈလီးငၢၼ်း ၶေႃႈတၢင်ႉလဝ်ႈ (အစီရင်ခံ စာ) ၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တႃႉသေႉၶဝ်ၼၼ်ႉ. တေလီႈလိူတ်းသေးထွမ်ႉၵဝ် တိူပ်းတတ်း မၵ်းမၼ်ႈ မိူၼ်ၼင်ႉၵမ်ႉၵွၼ်တၢင်း။

(3) ၶေႃႈတိူပ်းတတ်းၼွင်ႈပၢင်ၵုမ် ႁူပ်ႉထူပ်းတေႃႉ, ၼေႈ မိူဝ်ႈၵမ်းၵွၼ်တၢင်း ၼၼ်ႉ၊ လူဝ်ႉၵုပ်ႉ, ၵုမ်ၵၢၼ်လိူတ်းသေး မၵ်းမၼ်ႈၵူႉ။

(4) ပၼ်ႁႂ်(ပျတ်ႉ.သၼေႉ)ၵၢၼ်ယႂ်ႉ,ၵၢၼ်လူင် ၵၢၼ်ၵိဝ်ႉ,လူရ်ႈလွမ်း မိူင်း'ဝ'ၼၼ်ႉ၊ ၶူၼ်ႉ ၸူႉသွၼ်ႁႂ် ၸိူတ်း(သုတေႉ,သၼေ)မၼ်း။ ၵၢၼ် တၢင်ႉဢၼ်လွင်ႈႁၼ်ထိုင်ဢလႈ လွင်ႈထတ်း သၢင်ႈမူၼ်ႉဢမ်း လိူဝ်းၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈပႆးၶပ်ႇသိုင်

ၵိတ်းသၢင်ႈလွမ်းလီႈယူႉ။

44။ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႅ၊ၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း – မိူင်း ʻဝʼ ၵၼ်ၵိၼ်ႉလူၺ်ႈ ၶွၼ်းၵေႃႉမတီႉလွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈၵူႈသၢင်ႇ သၢင်ႇၶဝ်ၼႆႉ၊ တေလီႈပူၵ်းတင်ႈပၼ်ထုႉၼေ လုမ်းပွင်ၵၢၼ် ၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တုႉသေႉၶဝ်၊ လူဝ်ႉလီႈပီၼ်ၽူးၵွၼ် ႁူဝ် ၵိတ်း ပၢင်ၵုမ်ၼလႄႈ လူလွမ်တူၺ်းၵၢၼ်ငၢၼ်းလွမ်းၵူႈ ဝၼ်းဝၼ်းလိူဝ်းၼႆႉယဝ်ႇ။

ၽူႈၶဝ်ႈပႃးၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တုႉသေႉၶဝ်ၼႆႉ၊ တွၼ်ႈတုႉ၊ တေလူလွမ်တူၺ်းၶေႃးၵၢၼ်လွမ်းၵူႈဝၼ်းၶၼ်ႇ တေလီႈၽွတ်ႉၵၼ်းပၼ် ႁူဝ်ပဝ်ႈ၊ ၵိမ်ႁူဝ်ပဝ်း၊ ၽူႈၶမ်း ၶွၼ်းၵူႈလွင်ႈၼလႄႈ ၽူႈၶဝ်ႈပႃးၵေႃႉတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တုႉသေႉ၊ ၶွၼ်းပွတ်းတွၼ်းၵူႈတီႈတီႈ၊ သိၼ်ႈလိူဝ်ႈ ၽူႈတၢင်တူဝ် (ကိုယ်စားလှယ်လောင်း) မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်း ၵၼ်ၶဝ်ႈ ပႃးၶွၼ်း ၵေႃႉမတီႉလွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႇ၊ မူႉလုမ်း (ၵၽွႆႇၵသီး)ၶဝ်၊ ၵူၼ်းမိူင်းၵူႈလၢဝ်းၶိူဝ်းၼလႄႈ ပူၵ်ႇၵူဝ်ႉ ၵူၼ်းၵၼ်ၵိၼ်ႉလွမ်းၽေႉသုႉယေး ၶဝ်ၼႆႉ၊ ၶွၼ်းလုမ်း ၽွၼ်လုမ်းမၼ်းၶၼ်ႇ ငူပ်ႇငိတိူင်ႉပၢင်ႉၵၼ်မႃးယဝ်ႇသေ မႃးပွင်ႉသိၼ်ႈလိူဝ်ႈ၊ ၶဝ်ႈလိူၵ်ႈတင်ႈၶွၼ်းပၢင်ၵုမ်ႁူပ်ႇထူပ်း

တေႃႉၸလႈၵေႃႉမတီႉၽူႈႁၢပ်ႉၵၢၼ်တႃႉသေႉၶွင်ႈပွတ်းတွၼ်ႈ
ၶဝ် ၽွတ်ႉႁဵၼ်းလီႈယဝ်ႉ။

45။ ႁွင်ႈၵၢၼ်   ၽီၢႉကုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ၵၢၼ်ၵၼ်ၵိဝ်ႉလူၺ်ႈလွမ်း ၵေႃႉမတီႉႁၢပ်ႉၵၢၼ်တႃႉသေႉ ၶွင်ႈပွတ်းတွၼ်ႈၼႆႉ၊ ၵၢမ်းၼႄတ်ႉ(ၵႃႉၼႄႉ)ၶဝ် တေလီႈ ႁဵတ်းသၢင်ႈၵူႉလွမ်းၼၶၼ်ႇ မီးၼင်ႉပႃႈတႂ်ႈၼႆႇ -

(1) တေလီႈၵွၼ်ႁူဝ် ႁွင်ႇႁဵတ်းပၢင်ၵုမ်ႁူပ်ႇထူပ်း တေႃႉၼေႃႈ ၵေႃႉမတီႉ ၶွင်ႈပွတ်းတွၼ်ႈ။

(2) တႃႉၵူၼ်ႉပုၼ်ႈၽွၼ်း ၵၼ်တႅပ်းတတ်းမၵ်း မၼ်ႈ ၶွင်ႈမီၢမီႈကုပ်ႉပဝေႉ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽီၢႉကုပ်ႉ ၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း 'ဝ' ၸလႈ ၼေႃႈတႅပ်းတတ်း ၵေႃႉမတီႉၶွင်ႈမိူင်းပတ်းပိၼ်ႇၶဝ် တႃႉၶွင်ႈမိူင်း ၸလႈလွမ်းၼင်ႉ,   ၵေႃႉမတီႉလၼ်ႇၼိူဝ်ၶဝ် တႅပ်းတတ်း မၵ်းမၼ်ႈ ၼေႃႈၵၢၼ်တွၼ်တႃႉၶွင်ႈ ပွတ်းတွၼ်ႈ ပတ်းပိၼ်ႇလူဝ်းၼၶၼ်ႇ တေလီႈသူၼ်းတုမ် ႁဵတ်းႁႂ်ႈၽေႃႈၼမ်ႇ ၽေႃႈတူဝ်။

(3) တေလီႈၶပ်ႇသိုင် ႁဵတ်းသၢင်ႈလွမ်းၶွပ်ႉပိူင် ၼေႃႈ

တႅပ်းတတ်းၶွင်ႈပၢင်ၵုမ် ႁူပ်ႉထူပ်းတေႃႉၶႄႈ
ၵေႃႉမတီႉလွမ်းပွတ်းတွၼ်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

(4) ၵေႃႉမတီႉပွတ်းတွၼ်ႈၶဝ်၊ ၽွင်းႁိတ်းပၢင်ၵုမ်
ႁူပ်ႉထူပ်းတေႃႉၶႄႈၶၼ်ႉ၊ လွမ်းၶင်ႉၶႃႈ
တၢင်ႉလဝ်ႈ(မူႉ,ၵျမ်း) ၽူႈၶဝ်ႈလုမ်းၵေႃႉမတီႉ,
ပွတ်းတွၼ်ႈၶဝ်ၶၼ်ႉ၊ သင်ဝႃႈလၼ်ႉမူၼ်
ၵၼ်ၼီလိူင်၊ တေလီႈတူင်ႉပၢင်ႉၵၼ် တႅပ်း
တတ်းမၵ်ႈမၼ်ႈပၼ်။

(5) ၵဝ်လွမ်းၶင်ႉ, ၶႃႈလိသင်ႉယွၼ်းထိုင်
ၽူႈၶမ်းၶွင်ႈႁူႈလွင်ႈၶၼ်ႉ. လွင်ႈယုၵ်ႉတၢင်ႉ,
ၸလႈလွင်ႈၶုၵ်ႉထွၼ် ၶႄႈၵၢၼ်ပုၼ်းၽွၼ်း
ၵိမ်ၽူႈၶမ်းၶွင်ႈ ၵေႃႉမတီႉပွတ်းတွၼ်း ၶဝ်
ၶၼ်ႉ၊ ၵၼ်ၵိဝ်ႉလွမ်း လွင်ႈၶွတ်ႉၽွတ်ႉၵေႃႉ,
မတီႉပွတ်းတွၼ်းၶဝ်ၶၼ်ႉ၊ လီၵ်ႈလိူဝ်းၽိူမ်ႉ.
ထိမ်ၸလႈ လွင်ႈယုၵ်ႉတၢင်ႉ,ပၼ်(ၵမ်ႉ,ၶၼ်ႉ)
လွင်ႈၶုၵ်ႉ,ထွၼ်ပိတ်ႉ, တႃႉ,ႁူၼ်ႉ,ပုၼ်းၽွၼ်း
ၽူႈၶဝ်ႈလုမ်းၵေႃႉမီႉ,တၢင်ႉ,ၵၼ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ.
ၵေႃး တႅပ်းတတ်းႁႃႉ,လီႈယူႉ။

46။ ရွင်;ဂၢဆ်ဖိၢ,ကုပ်,ဂုမ်ဂၢဆ်မိူင်း - မိူင်း'ဝ' ကၢဆ်ဂိဝ်,လူရ်;လွမ်းပွတ်းတွၢဆ်; ဂူ;လၢဆ်.လၢဆ်.ဆၢဆ်.၊ ရူဝ်ပဝ်;၊ ဂိမ်ရူဝ်ပဝ်;ၔလ;ဖူ;ဆမ်းဆွ်ႈဂူ;လွင်;ဆီ. လူဝ်, လီ;ရွင်.ရိတ်းပၢင်ဂုမ် ရူဝ်ပဝ်;၊ ဆေ;ဂၢဆ်လမ်,လွင်;(ကယေ းယ်ု,)ကၢဆ်ရိတ်း သၢင်;လွမ်းဂူ;ဝၢဆ်းဝၢဆ်းလိူဝ်းဆၢဆ်. ဂေ,မတီ,ရၢပ်,ဂၢဆ်တ,သေ, လူဝ်,လီ; ကဝ်ပုဆ်;ဖွဆ်း သေ ခပ်.ခိုင်ဂူ,။ လွမ်းဆင်,ခၢဝ်းယၢမ်း ကၢဆ်တိပ်းတတ်း ဝီ.၊ တီ;ကၢဆ်လၢဆ်.ထၢဆ်မိူဆ်ဂၢဆ် ခွ်ႈမုဂ်.လုမ်းပ,တီ, ဂေ,မတီ, ခွ်ႈပွတ်းတွၢဆ်;ခဝ်ဆၢဆ်. ကိင်ဆိူဝ်သီၢင်ၢ(က ချေ,ကခေ,)လွင်;ခပ်.ခိုင်ရိတ်းသၢင်;ဆေ;ဂၢဆ်လိူဝ်းဆၢဆ်. တေလီ;ပွင်,ပဆ် ရွ်;ရူထိုင်။

47။ ရွင်;ဂၢဆ်ဖိၢ,ကုပ်,ဂုမ်ဂၢဆ်မိူင်း - မိူင်း'ဝ' ကၢဆ်ဂိဝ်,လူရ်; လွမ်းဂေ,မတီ, လွမ်းပွတ်းတွၢဆ်; ဂူ; သၢင်.သၢင်.ခဝ်ဆီ.၊ လွမ်းဆင်,ငဝ်းလီး(ကချေ,ကခေ,) ဂၢဆ် ငၢဆ်းခွ်ႈပွတ်းတွၢဆ်;ဖွ်မဆ်းဆၢဆ်. တွၢဆ်;တ,တေ လူလွမ်တူရ်း ဂၢဆ်ငၢဆ်းဂူ;ဝၢဆ်းဝၢဆ်းဆၢဆ်. လူဝ်,ကၢပ်, ပဆ်ပုဆ်;ဖွဆ်းတီ; ဂိမ်ဖူ;ဆမ်းခွ်ႈဂူ;လွင်; ခဝ်သေဂေ. ဂေ.၊ ဂိမ်ဖူ;ဆမ်းခွ်ႈဂူ;လွင်;ခဝ်ဆၢဆ်.ဂေ; လူဝ်,လီ;

ၶဝ်ႈပႃးၵမ်ႉထိမ်ႇ။

၄၈။ ၵၢၼ်ၵၢၼ်ၵိဝ်ႇ,လူၺ်ႈ ၶွင်ႈလေႇ,တွၼ်ႈ(ၶယီႇ)၊ ဝီင်း၊ လေႈဝီင်းၶိုၵ်ႉ.တွၼ်း လိူဝ်းၼီႉ.၊တေလီႈၵၢပ်ႈပၼ်တီႈ ၽူႈၼမ်းၶွင်ႈ ထုႇ,ၼလုမ်းၸလႈ ၵိမ်ႇၽူႈၼမ်းၶွင်ႈထုႇ,ၼ လုမ်းၼင်ႇ,ၵၼ် ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းၶပ်ႉ.ၶိုင်လီႈယူႇ။ တွၼ်ႈ တုႇ,တေပူၵ်းတင်ႈ ထုႇ,ၼ လုမ်းပွင်ၵၢၼ်ၼၼ်ႉ. တူၺ်း လွမ်းငဝ်းလီး(ၵၼေႃ,ၵၼေႇ,)ၵၢၼ်ထူပ်ႉ.မိုဝ်း ၶွင်ႈပွတ်း တွၼ်ႈၸလႈ ထုႇၼေႇ,ၽွင်ႈထုႇ,ၼမၼ်းၼၼ်ႉ. မီးၵၢၼ်လူဝ်ႇ, ၵီႉတ်းသၢင်ႈသေလွင်ႈလွင်ႈလိူဝ်းၼီႉ.၊ တေလီႈၵုပ်ႇ,ၵုမ် တိူင်ႇ,ပၢင်ႇ,ၵၼ် လွမ်းၵေႇ,မတီႇ,ၵျၢပ်ႇ,ၵၢၼ်တုႇ,သေႇ,ၶွင်ႈပွတ်း တွၼ်ႈႁူႈလၼ်ႉ.လၼ်ႉ.ၶဝ်ႁွၼ်ႇ,၊ လၢင်ႈတေတၢင်ႇ,ထိုင်တီႈ ၵေႇ,မတီႇ, လၼ်ႉ.ၼူဝ် ၽူႈၵျၢပ်ႇ,ၵၢၼ်တုႇ,သေႇ, ၶွင်ႈပွတ်း တွၼ်ႈၶဝ်၊ သင်ဝႃႈ ၽွမ်ႉ.လီႈလွႆၵၢၼ်တူၵ်းလူင်းမႃးယဝ်ႉ. လိူင် ၶပ်ႉ.ၶိုင်ၵီႉတ်းသၢင်ႈလွမ်းလီႈယူႇ။

၄၉။ ရွင်ႈၵၢၼ်ၽီႇ,ၵုပ်ႇ,ၵုမ်ၵၢၼ်မူင်း-မူင်း'ဝ' ရူဝ်ပဝ်ႈ ၵေႇ,မတီႇ, ၶွင်ႈမူင်းပတ်းပိုၼ်ႉ.ၸလႈၵေႇ,မတီႇ,ပွတ်း တွၼ်ႈႁူႈသၢင်ႉ.သၢင်ႉ.ၼီႉ. ပိၼ်ၽူႈၵွၼ်ရူဝ် ထူဝ်းၼေႃႈ ၶပ်ႉ.ၶိုင် ၵၢၼ်ငၢၼ်း ၵေႇ,မတီႇ,ၵျၢပ်ႇ,ၵၢၼ်တုႇ,သေႇ, ႁူႈသၢင်ႉ.

သၢင်ႇၶဝ်ယဝ်ႉ။ လိူဝ်းပိၼ်ၵႅမ်ႁူဝ်ပဝ်ႈ(ၵုၵ်ႉၵထ)လေႈ ၵႅမ်ၾူးၶမ်းၶွႆႈၵူႈလွင်ႈၶၶၼ်ႉ၊ လူဝ်ႇလီႈၶဝ်းပႃး ၵမ်ႉထႅမ် ပၼ်ၵျႅင်း ၶေႃႈၵၢၼ်တၢင်ၶၼ်း ႁူဝ်ပဝ်ႈ(ၵုၵ်ႉၵထ)ၶပ်ႉသိုင် ၵျိတ်းသၢင်ႈလိူဝ်းၶၶၼ်ႉယူႉယဝ်ႉ။ ၾွတ်ႉၵျႅၼ်းပၢင်ၵုမ် ႁူဝ် ပဝ်ႈၵႂၼ်ႁူဝ်၊ လွမ်းၶင်ႉၵၢၼ်ၶၼ်း လမ်ႉလွင်ႈ(ၵယေး ယွႆႉ)ငေႃႉမတီႉၵျပ်ႉၵၢၼ်တႃႉသေႃႉ ၶဝ်လူဝ်ႇၵျိတ်းသၢင်ႈ လွမ်း ၵူႈဝၼ်းဝၼ်းၶၶၼ်ႉ တေလီႈတႅပ်းတတ်းမၵ်းမၼ်ႈ ပၼ်။

50။ ပၢင်ၵုမ်ႁူဝ်ပဝ်ႈ(ၵုၵ်ႉၵထ)ၶိူဝ်ႉ၊ တွၼ်ႈတႃႉ ၸေႃၵၢပ်ႈၶေႃႈလွီးပၼ် တႃႉၵူၼ်, ပုၼ်ႈၾွၼ်းတီႈငေႃႉမ တီႉၵျပ်ႉၵၢၼ်တႃႉသေႃႉၶဝ်ၶၶၼ်ႉ၊ ပွၵ်ႈတေမႃး ၵႂၼ်ၶေႃႈပီႉ, ထိုင် ပၢင်ႁူပ်းထူပ်ႉတေႃႉၶေႃႈပွၵ်ႈထူၼ်ႈ(1)ၶၶၼ်ႉ လူဝ်ႇ, လီႈႁွင်ႉၵျိတ်းပၢင်ၵုမ်ၵၼ် ၶပ်ႉသိုင်ၵွႃႉ။

လိုင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ တွၼ်ႈလိၼ်သိုၵ်ႉတွၼ်းမိႃး(2) မိူင်း 'ဝ'၊ ႁွင်ႈၵၢၼ်တီႈၵုပ်ႉၵုမ်ၵၢၼ်မိူင်း–မိူင်း 'ဝ'၊ ၶေႃးမၵ်းမၼ်ႈ ငေႃႉမတီႉ, ၶပ်ႉသိုင်ၵျၢင်ႈၵျႅၼ်း ပၢင်တုမ်(ရီႉ,လႃႉ,ၶမ်ႉ) ပွၵ်ႈ ထူၼ်ႈ(2)။

''ပၢၵ်ႈပိူင်''ၵုပ်ႉပတေႃ, ၶေႃႈၵၢမ်ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ ၵၼ်ၶိုၼ်ႉၶိုၼ်ႉ၊ မႂ်ႇပီႊ 2012. လိူၼ်လုၼ်ႉ(15)ဝၼ်း၊ (ဝၼ်းသွၵ်ႈၵျူႉ)ၼၼ်ႉ၊ ၵေႃႉမတီႇ, ငဝ်ႈငုၼ်းပုၼ်ႉတီႈၶွတ်ႇ, လိူတ်ႈၽွမ်ႉႁူမ်ႈမိူင်း'ဝ'ၶဝ် ထိုတ်ႈသေ ၼႄႈပၢင်ၵုမ် ငဝ်ႈငုၼ်းၵေႃႉမတီႇယဝ်ႉ၊ မၢၵ်ႈမၼ်ႈၵျူႉ။

ႁူဝ်ပဝ်း (ၵုၵ်ႉၵထ)

ၸွင်ႈၵၢၼ်တီႈၵုပ်ႉၵုမ် ၵၢၼ်မိူင်း-မိူင်း'ဝ'

လုမ်ႈၵေႃႉမတီႇ, ၶပ်ႉၶိုင်ၸၢင်ႈၼိုၼ်း ပၢင်တုမ်(ၸိုႉလႄႈၶမ်ႉ) ပွၵ်ႈထူၼ်ႈ(2)။

ပီႊ 2012 ၶု၊ လိူၼ်လုၼ်ႉ, (15)